

Philipp Hartmann

**Decas Disputationum Logicarum, Publico Doctorum Examini In ... Rosarum
Academia proposita, In qua Praecepta Logices de Doctrina Enunciationis &
Syllogismorum dilucide proponuntur & exemplis facris illustrantur**

Rostochi[j]: Kilius, 1638

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn729466221>

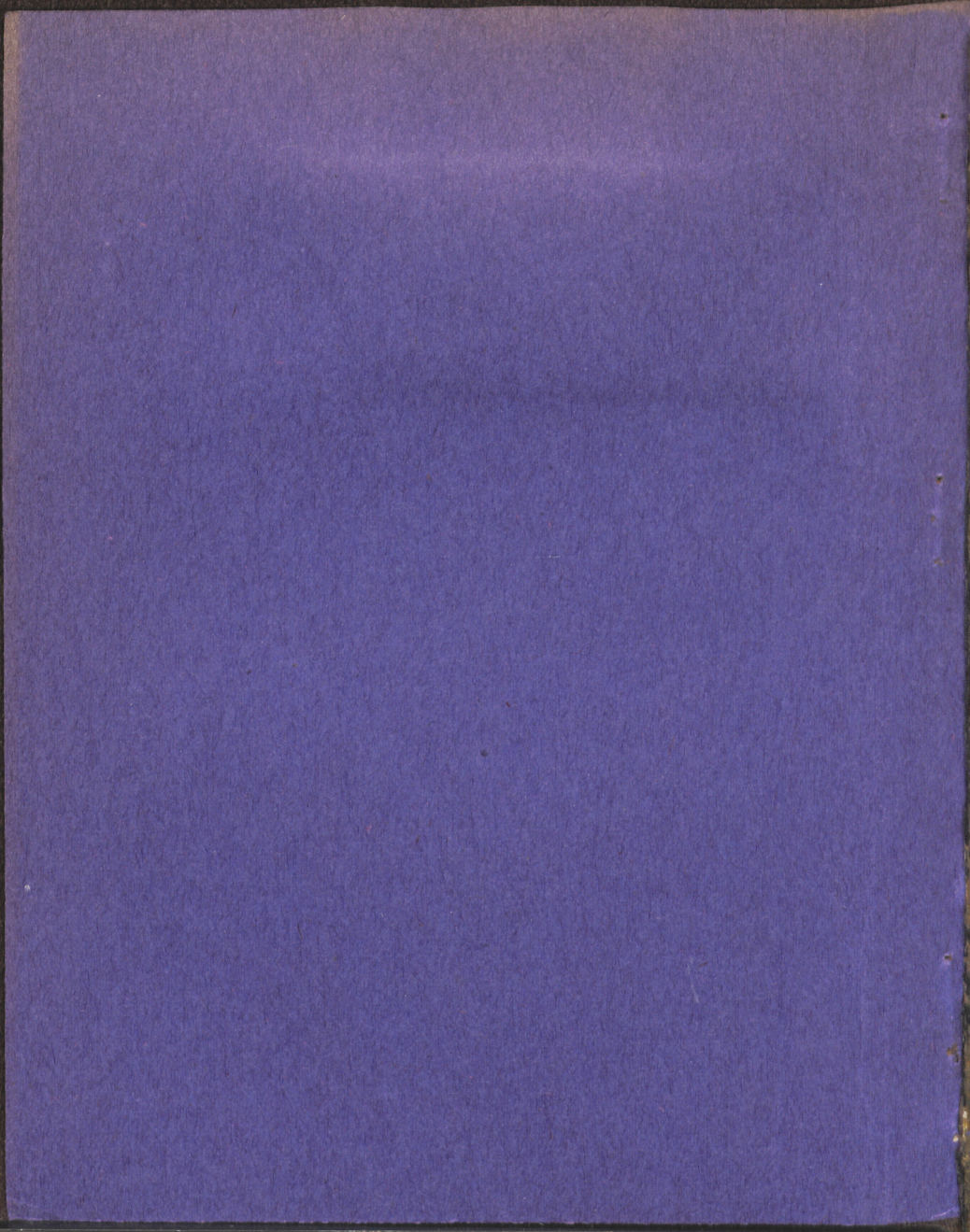
Druck Freier Zugang

RU phil 1638
Hartmann, Philipp
Disputationes logicae [1-4?]

DE CAS
DISPUTATIONUM
LOGICARUM, [1-43]

Publico Doctorum Examine 6-10

In celeberrimâ & florentissimâ ROSARUM
ACADEMIA proposita.

In qua

Præcepta Logices de Doctrina Enuncia-
tionis & Syllogismorum dilucidè proponun-
tur & exemplis sacris illustrantur

à

M. PHILIPPO HARTMANNO,
Lubenâ Lusato, SS, Theol. Studioso.

Πάντα ἐξεδόξαν τῆ θεῶ ποιῆτε.

ROSTOCHI,

Typi NICOLAI KILII, Academ. Typograph.

ANNO M. DC. XXXIIX.

Universitäts
Bibliothek
Rostock

http://purl.uni-rostock.de/rostdok/ppn729466221/phys_0003

DFG

TIBI

ÆTERNE, SUMME, OMNIPOTENS
ET INDEPENDENS DEUS, PATER, FILI & SPI-
RITUS SANCTE, DEUS benedicte in secula secu-
lorum, Hasce primitias suas

Offert & consecrat humilimè, Servus tuus

M. PHILIPPUS HARTMANNUS.

Victoriâ de hostibus reportatâ Deo adscribē-
da & modestè ferenda est fortuna; nec res ad-
versæ animos nostros minuant, nec secundæ
extollant, sed si quid boni fecerimus ad Deū
referamus. Loco victoriæ mihi sint Disputa-
tiones hæ Logicæ, Tuâ, æterne Deus, gratiâ
ad finem feliciter & præter opinionem perductæ; has DI-
VINÆ TUÆ MAIESTATI adscribo & acceptas fero. Te, cle-
mentissime Deus, supplicibus fatigat precibus servus tuus,
ut benigno & sereniori vultu oblatas aspicere, suis studiis
ex alto benedicere velis; da mihi clementissimè Spiritum
S. Doctorem veritatis, ille me illustret, amoris ignem accen-
dat, ut summa mea delectatio sit in Lege Domini. Et cum
in nullo falli divinum sit, fac tantum ut in voluntate tua
primùm acquiescat mea; dein ut hæc oblata & omnia mea
studia *Tuo Nomini* sint gloriosa, mihi salutaria & proximo
proficua. Tu Deus dedisti ἀπόροις εὐπορίαν καὶ τοῖς ἀνελάτοις ἐλ-
πίδα Tu Deus antea juvisti, nunc quoq; jhova juva. Gratias
Tibi æterne Deus pro exuberante in me providentiâ & bo-
nitatis amplitudine ago, laudes tuas deprædicare nō cessa-
turus. Per tredecim enim annos extra Parentū meorū ædes,
quæ septies in cineres pro dolor sunt redactæ, largitèr &
Providentiâ tuâ me incolumen Sospitemq; conservasti,
Præ-

...receptores idem quos duxisti. Felix ille, cui fidelis
 contingit Præceptor; etenim non minus hoc Dei donum
 est, quam ipsa ejus doctrina. In primis gratiæ Tibi benigne
 Deus, debentur quod ad Hanc Academiam Tua me perdu-
 xerit Providentia: & quamvis dura & aspera non nunquã
 expertus sim, & amaritudo lætitiæ fuerit admixta, tamen &
 pro his Tibi dandæ sunt laudes summâ cum gratiarum a-
 ctione; & hæc aliquando meminisse juvabit. Nactus insu-
 per sum in hac Præceptores orthodoxam Religionem pro-
 fitentes; nactus Hebraicæ Linguæ, quæ & antea fomes ac
 incitamentum studiorum mihi existit, imo prora puppisq;
 cognitionis, majus incrementum; Coronam Philosophicã
 capiti meo gratuito apposuisti, gratiam in disputando & le-
 gendo concessisti. Pro his & aliis beneficiis, sanè innume-
 ris, Tibi sit laus, honor & gloria; Spiritus Tuus S. me ducat
 in omnem veritatem, & notam mihi jam faciat viam, per
 quam ambulem; nam in te solum confido. Conserva hanc
 Academiam & cultum literarum: da Pacem, tot suspiriis ex-
 optatam, Patriæ nostræ, Dator optime, ut in æternum No-
 miuis tui laudes decantare possimus.

AD LECTOREM.

Dvo à Te, candide Lector, obnixè contendo, 1. ut sphalmata, qua multa his
 irrepererunt Disputationibus, pro innatâ ingenij tui luce corrigere, & omnia
 dextrè interpretari velis: animus quippè non fuit invid. edendâ quendam Tracta-
 tum Logicum, & præterea aliis negociis sui adstrictus. 2. Sin Tibi quedam vide-
 antur minus ad veritatis genium sapere peto ut ad rectam rationem hæc perpen-
 das: fateor, in nullo errare divinum esse. Non a. mihi opponantur Aristoteles,
 Zabarella, Fonseca & alij Jesuitæ, cum istos Viras non agnoscam pro funda-
 mento Philosophie sed rectam rationem nobis impressam juxta quam omnes con-
 troversie in Logicis dirimi debeant. Tandem, multa in his Disputationibus sine ordi-
 ne sunt prolata, quare brevem delineationem Logices apponam, prout Logicam
 dividi posse existimo: nam quod nonnulli in Formalem & Materialem partem
 dispeciant, id non fit absq; confusione, predicabilium n. & Predicamentorum do-
 ctrinâ pertinet ad materialem partem, nam an terminus de termino Synonymice
 an v. Parnymice predicetur scire non possum sine respectu ad materiam. Vale.

J: (3

LOGI

LOGICA dicitur rigis tres mentis operationes, ne errent in cognoscendi modo.

I. In simplicium Terminorum apprehensione docet.

Terminorum Divisionem quomodo terminus sit vel

Universus, Equivocus, Singulari, Communis, Consentaneus, Dissentaneus. Et div. quas Wegerus habet.

Transcendens, non.

1. ipsam aptitudinem predicandi quomodo terminus aptus sit de altero affirmari vel

Synonymicè Paronymicè

3. ipsam materiam predicatam seu Dispositionem rerum predicabilium.

1. Synonymicarum, quarum classis in Prædicamentis exhibitæ fuit

1. Definitio, sine quæ res simpliciter noscitur non possumus.

4. aptitudinem negationis, quæ Terminis negativè dispositis opposita,

2. Paronymicarum, quarum classis nullibi reperies.

2. Divisio.

II. In simplicium Compositivone & Divisione a de ipso actu enunciantur, ubi

1. De Enunciatione in genere & in specie de distinctione in

Categoricam. Compositam.

2. de Respectibus Enunciationum, s. de Parvis Logicalibus.

3. de Simplicibus Enunc. divisi

Absolutam. Exponibiles

4. de Compositæ Enunc. divisione in

Modalem.

Hypotheticam.

5. de Affectio-

nibus Enunc. ciationum, que

1. vel utramque respiciunt. Qualitas

6. de Divisione Enunciati-

onis ratione materia in

2. vel concernunt tantum simplices ut sunt. Equipollentia.

1. Forma, que fit vel

1. Per

1. vel utramque respiciunt. Qualitas

2. Modus profereendi

Syllogismum.

2. vel concernunt tantum simplices ut sunt. Equipollentia.

3. Materia, ubi Syl.

veram & falsam.

2. vel concernunt tantum simplices ut sunt. Equipollentia.

4. Ordo.

Falsus. Didascalus.

2. vel concernunt tantum simplices ut sunt. Equipollentia.

1. prolatio est vel

1. Per

1. vel utramque respiciunt. Qualitas

2. Fundamentum

generale: Positio antecedente &c.

2. vel concernunt tantum simplices ut sunt. Equipollentia.

3. Divisio in

Simplicem

2. vel concernunt tantum simplices ut sunt. Equipollentia.

2. per Soritem, Inductionem &c.

2. vel concernunt tantum simplices ut sunt. Equipollentia.

Anonymus in Practic.

2. vel concernunt tantum simplices ut sunt. Equipollentia.

Verus & licus

2. vel concernunt tantum simplices ut sunt. Equipollentia.

Demonstrativus, scienti-

2. vel concernunt tantum simplices ut sunt. Equipollentia.

Cum Deo!

I.

CUm πῶσι διδασκαλία, καὶ πῶσι μάθησις Ἀφρονητικῆ
ἐκ περὶ ἀρχῆς γνώσεως l. 1. post Anal. c. 1. fiat, in id
etiam impofterum nobis incumbendum erit, ut ea, quæ
ad hujus controversiæ decisionem prænotatu necessaria videbun-
tur, breviter annotemus.

2. Quando igitur 1. rebus Divinis notiones secundæ Logicæ
attribuuntur & in Myfteriis etiam usurpantur, non putandum est
quasi imperfectio aliqua in res hisce notionibus denominatas infe-
ratur, sed rebus sunt denominationes extrinsecæ, quæ nihil mutant
in subjecto. Sufficit enim Logico, si res substrata generaliter ita
sefe habeat, quemadmodum ratio formalis notionum secundarum
exigit. Non autem attendit rerum speciales conditiones, an vel
sint merè naturales, an supernaturales, an naturâ cognitæ an vero
revelatæ, an cursu naturæ observatæ an verò Myfteria. Sic Logi-
cus dicit, Subjectum hujus propositionis DEUS est homo, esse
DEUM, & hujus Scarabæus est animal, Scarabæum. Licet enim
DEUS & Scarabæus quoad rationes speciales infinitè distent; tamen
in participanda natura & ratione subjecti conveniunt, neq; major
est ratio in Deo quam in Scarabæo quoad rationem Subjecti. Quem-
admodum enim DEUS est de quo aliquid dicitur v. g. Homo; Ita
Scarabæus etiam est id, de quo aliquid v. g. animal prædicatur.

3. Neq; existimandum est, quasi, quia si quæ sunt supra ca-
ptum rationis, à Logicâ non possint explicari. Nam Logica est
instrumentum commune & disciplinarum Theologicarum & Phi-
losophicarum realium, quæ instrumenta communia efformat, ad
veritatem dubiam indagandam. Ubi cunq; ergò hæc veritatis dubiæ
indagatio locum invenit, ibi etiam Logica officio suo præesse po-
test. Judicat igitur instrumentaliter, quatenus notiones secundas ha-
bet, quæ in omni materiâ locumveniunt, non tamen realiter, ita
D enim

enim Logica nec Philosophicarum rerum naturam potest exponere, sunt enim supra ejus caprum, uti *Disp. 1. th. 7. & seqq.* dictum est.

4. Inde 2. rationes speciales rerum notionibus secundis denominatarum Logica non attendit, sed secundum generalissimam instrumentorum suorum conditionem & naturam pronunciat. Hinc quando hanc prædicationem, corpus est animatum considerat, non perpendit, an unio inter animam & corpus ex parte rei sit unio essentialis Physica, ex qua unum per se resultat, in qua corpus sese habet tanquam materia, & anima tanquam forma, an verò alia. Licet enim anima intimè cohæreat & uniatu corpori, & intercedat essentialis unio Physica inter hæc, tamen hanc esse prædicationem accidentalem judicat, non aliter ac hæc: Petrus est albus, in qua prædicatum accidentaliter unitur cum re, quæ est subjectum: albedo enim & Petrus sunt unum per accidens, & inter hæc unio accidentalis Physica reperitur. Imò posse quædam accidentaliter prædicari inter quæ nulla unio ex parte rei est, mihi hæcenus persuasi. In his prædicationibus sc., Deus est Creator, Deus est Justus, quæ sunt denominativæ & accidentales ex optimorū Logicorum sententiâ. Imò & hæc: Quoddam animal est homo est accidentalis si Arist. negligimus. Atqui nulla intercedit unio Physica, Genus n. & species, ut communis est sententiâ, realiter unum & idem sunt. Non igitur Logica curat, an unio de quibus agit, rerum sit essentialis an verò accidentalis, an unio personalis, Sacramentalis, usitata vel inusitata. Quia hæc sunt rationes speciales rerum, quas Logicus in suo judicio formali non attendit.

5. Sic ponamus Deum per omnipotentiam suam concursu extraordinario, unire ignem cum ligno, seu quod magis est cū stramine hæc lege, ut ne in minimo ignis ista consumat: Erit sanè hic modus uniendo ignem cum ligno inusitatissimus, & ordinariè non animadversus, neq; cursu naturæ observatus; non tamen hoc obstabit, quo minus hæc propositiones sunt accidentales, ignis est stramineus, vel stramen est igneum, non aliter ac hæc: paries est albus, in qua albedo naturaliter parieti adhæret. Quia enim uniri usitate vel inusitate ad speciales condiciones rerum refertur, Logica nullo modo hæc curat.

6. Fluit

6. Fluit 3. cum inusitatum possit aliquid dici dupliciter: 1. ex parte conditionis specialis, 2. ex parte conditionis instrumentalis notionalis, Logicam inusitatum ex parte rei prorsus non curare, neq̄, attendere posse. v. g. Apud Logicum Deus est homo, Deus usitatissimum est subiectum, Homo usitatissimum prædicatum, non obstante quod res ipsa *ὄντις ὄντι* sit & captum hominum transcendat, Usitatissimum enim subiectum Logicum imò simpliciter tale est, de quo aliquid dicitur; Prædicatum, quod de aliquo dicitur. Ita etiam usitatissimus dicitur Syllogismus, Syllogismus tertiæ figuræ, & consequenter etiam hic, *Messias est Deus, Messias est homo, E Deus est Homo.* Neq̄, propterea, quia res ipsa est inusitata, ideo inusitatum syllogismum Logicum etiam exinde conficit. Quod si enim à rerum conditione notionēs secundæ essent denominandæ, quæ quæso absurda inde colligerentur. Quid enim obstaret, ut, si Syllogismus vel propositio de calidis ageret, calidus Syllogismus vel calida propositio, si de frigidis, frigidus Syllogismus vel frigida propositio diceretur, quæ omnia sanè ridicula sunt.

7. Hoc loco etiam 4. debet præsupponi, quidnam sit prædicari & quotupliciter aliquid prædicari dicatur, quod ideo huc referimus, quia prædicatum nostræ controversiæ declarat. Sciendum igitur Prædicari sumi 1. latissimè, pro eo quod opponitur τῷ subiecti in quâcunq̄, propositione, quomodo idem est ac esse prædicatum in propositione aliquâ, vel uti *Petrus Fonseca l. 1. instit. Dialecticarum c. 14.* loquitur, affirmari aut negari de aliquo sive fiat verè sive falsò? 2. latius, pro propositione affirmativâ, quam *Philippus Durieu tract. 1. part. 1. c. 2. a. 1.* affirmationem unius de altero & propositionem affirmativam sicut & *tract. 2. part. 1. art. 2. c. 2.* Enunciationem affirmativam simplicem vocat. Ita etiam *Franciscus Toletus Cardinalis q. 2. de Indiv. f. 46.* ait: Est igitur prædicatio affirmatio, alicujus de aliquo: Propositio enim negativa non propriè prædicatio, sed divisio quædam dicitur. Estq̄, ex ejus mente vel propria, quæ vel ordinata, vel inordinata est, vel impropria.

8. Alter philosophatur Aristoteles *l. 2. post. anal. c. 22.* quem audire hoc loco convenit: *Verum quidem dicimus, ait, cum*

hoc modo pronunciamus, quod candidum est ambulare, aut illud quod magnum est, lignum esse: & rursus cum lignum esse album, aut hominem ambulare enunciamus: Inter hoc tamen enunciandi genus, atque illud plurimum interest. Quando enim quod album est lignum esse dico, hoc, cui forte accidit ut album esset, lignum esse: nec ita attribuo lignum albo; quasi subjectum quoddam ligno sit album: Siquidem id usu venire hoc loco non videmus, ut fuerit prius id quod album est, aut omnino aut pars ejus, res quedam ipsa per se constans, tum deinde illi conveniret lignum esse: quare quod album est, lignum esse, id fortuitum & ex eventu tantum est, quando vero lignum esse album dico, id ego non volo, rem quandam albo subjectam esse, cui id acciderit, ut præter id quod alba est, lignum esset: qualiter fit cum ita enunciatur musicum esse album: id enim ex eo verum est, quod eidem homini, qui musicus erat, contigit, ut albus etiam esset: sed illius enunciationis ea vis est, ut albo subjectum sit lignum, cui illud non aliâ ratione convenire cepit, nisi quâ lignum est, aut species quedam illius.

9. Ubi imprimis notatu digna judicamus, quæ sequuntur, ἴσω τὸ ἔσω λέγειν κατηγορεῖν, τὸ δὲ ἐκείνως ἢ τι μηδαμῶς κατηγορεῖν, ἢ κατηγορεῖν μὴ μὴ ἀπλῶς, καὶ Συμβεβηκός ἢ κατηγορεῖν. ἴσω δὲ ὡς μὴ τὸ ἄλογον τὸ κατηγορούμενον, ὡς ἢ τὸ ἔξυλον, τὸ ἔκατηγορεῖται. Ἰσοκείδω δὲ τὸ κατηγορούμενον κατηγορεῖσθαι ἀεὶ εὖ κατηγορεῖται ἀπλῶς, ἀλλὰ μὴ καὶ Συμβεβηκός.

10. Ex quibus colligitur, Aristoteli aliud esse prædicari absolute, aliud vero eum addito, v. g. nullo modo aut μὴ ἀπλῶς prædicari seu per accidens, quo modo & à Toletò, Durrièu imò modernis mille aliis abit Philosophus, qui discrimen hoc negligunt. Primò itaq; ex mente Ar. ff. Enunciatio sit vera prædicatio. Secundò affirmativa, quæ aliis ipsi κατὰ Φάσιν passim, λόγῳ καὶ κατὰ Φαίνος. l. i. prior. analyt. c. 1. § 4. & Φάσις l. 3. de anima t. 26. l. 1. Prior. c. 9. §. 5. l. Elench. Sophist. c. 30. § 7. c. 31. §. 2 ac l. 1. Eth. c. 9. dicitur: Et Tertio Directa, quæ aliis ordinata, naturalis Themistio 1. Post. 38. & Averroës. 7. Met. tex 59. l. 1. post. c. 9 & l. 4. Phys. text. 33. ut & l. 1. post. c. 22. ubi ait, Aristotelem naturales propositiones, & quæ viam veritatis & analyticæ spectant, perillustrasse, vocat.

11. Dire-

11. *Directa* autem *Zabarella* l. 7. de *propof. neceff. c. 8.* effe quando id prædicatur, quod extra animam alteri inest, & id subji-
citur, quod extra animam alteri subest; vel uti *Dutrieu* habet, quan-
do prædicatur, quod aptius est prædicari. v. g. terminus superior
ratione inferioris & connotativus ratione absoluti, vel uti *Fonfeca*,
quæ sunt veluti formæ eorum de quibus prædicantur.

12. Huic opponitur *Indirecta*, *Inordinata*, non naturalis,
quæ *Aristoteli* est $\tau\eta\ \sigma\upsilon\mu\beta\epsilon\lambda\eta\tau\iota\varsigma$ § 3. & 23. h. c. l. 1. prior. c. 27 § 2.
& 3. l. 4. Met. 1. 14. quam *Zabarella* definit, quando id prædicatur,
quod extra animam alteri subest, & id subjiicitur, quod extra ani-
mam alteri inest. Vel uti *Dutrieu* habet, quando id prædicatur,
quod aptius est subjiici, vel illud prædicatur, quod æquè aptum est
subjiici & prædicari. v. g. *Absolutum* de connotativo, ut album est
lignum § 3. terminus inferior de superiori, ut Homo est Cleon.,
§ 2. l. 1. Prior. c. 27. & terminus connotativus de connotativo, ut
album est musicum. *ibid.* quod ad *Dutrieu* debet addi, ut & idem
significatione terminus de eodem.

13. Cum ergò prædicatio & ex mente *Aristot.* & ex mente
Dutrieu & aliorum (condonandum enim hâc vice aliquid consue-
tudini) sit affirmatio unius de alio, non possunt non in quacunquẽ
prædicatione duo occurrere, alterum quod de aliquo affirmatur, &
alterum de quo alterum affirmatur. $\tau\omega\kappa\acute{\alpha}\tau\upsilon\ \gamma\delta$, inquit *Philo-*
sophus l. c. § 15. $\epsilon\iota\ \kappa\alpha\theta' \epsilon\upsilon\delta\epsilon\ \kappa\alpha\tau\eta\gamma\omicron\gamma\epsilon\iota\sigma\iota\delta\upsilon\ \gamma\omega\sigma$, quod idem ferè habe-
tur l. *Elench.* c. 30. l. 7.

14. Minus rectè hoc à me dictum quis fortè suspicabitur.
Cur enim copula omissa fuit, quæ aliàs non debet negligi? Anne
forfan copulam à partium propositionum numero aut planè seclu-
dimus; aut pro nudo syncategoremate agnoscimus? an fortè ad
prædicatum referendam judicamus?

15. *Crellius* certè l. 2. part. comm. duas tantum partes essen-
tiales & necessarias ponit, subjectum sc: & attributum, sive nomen
& verbum. Copula, inquit, pars necessaria non est, quod liquet quia
aliquando actu non ponitur. Sunt autem Nomen & Verbum, subje-
ctum & prædicatum idem $\tau\eta\ \epsilon\iota\upsilon\alpha\iota$, differunt $\tau\eta\ \lambda\omicron\gamma\omega\sigma$. Nomen va-

eantur & verbum, quã scorsim & extra Enunciationem ponuntur, ac Pompejus vicit. Subjectum verò & prædicatum, quatenus nomen sub-
jicitur & de eo verbum prædicatur.

16. Ad hunc accedere videntur ii, qui copulam ad præ-
dicatum referunt, quomodo Goelenius parte 3. problem. Log. 20.
sensisse creditur Meisnero in Philos. sobriã. sect. 1. quest. 2. fol. 198.
verùm nos in locum Goelenii citatum inquisivimus, neq; id quod
præ se fert quæstio, quasi partem prædicati copulam fecerit, depræ-
hendere potuimus. Quod enim copulam *πεσοκατηγορηµνον*
asserat p. 59. in hoc certè Aristotelem sequitur, quin c. 10. l. πρῶ-
τον. §. 4. & l. 1. prior. c. 3. § 3. Copulæ hoc munus demandat, neq;
ided peccat. Magentino enim citante Vegilino f. 52. *πεσοκατηγορη-
µνον* est τὸ ἑωδὲον ἐν ὄψει τὸ *πεσοκατης*, καὶ μίαν πρὶν τῆν
πεσοκατηγορηµνον.

17. Hanc tamen opinionem Henricum Hopfnerum in Comm.
suo sup. lib. de Interpret. eruditissimè conscripto fol. 491. fovere
plusquam certum est, expressè enim dicit ad prædicatum pertinet
copula, quæ ejus conditio & affectio quædam est & fol. 48. refert,
Copulam non esse partem Enunciationis, sed affectionem prædi-
cati, quemadmodum autem signa, inquit, sive *πεσοδιολογηµνα* non
voce partem Enunciationis sed tantū requisitum necessarium sub-
jecti, ita nec copula est pars Enunciationis.

18. Idem ferè habet Johan. Scharffius in coll. Logico publ. an-
no 1629. typi excuso disput. 4. th. 5. in hæc erumpens verba: Omnis
Enunciatio constat ex duabus partibus nempe ex subjecto & præ-
dicato. Ab Aristotele subjectum vocatur nomen, prædicatum dici-
tur verbum, quia ad modum verbi adsignificat tempus, hoc est,
certam differentiam temporis exprimit. Et paulo post th. 8. Ob-
servas autem quod copula non sit pars Enunciationis sed conditio
prædicati. Est enim *πεσοκατηγορηµνον*, apprædicativum &
essentialitèr includitur in prædicato. Ut enim prædicatum juxta
Arist: est verbum, ita etiam essentialiter includit vim copulandi,
quæ exprimitur per copulam est, Idè in hac Enunciatione: Ho-
mo est bipes, ibi prædi non est vox bipes solitariè accepta, sed
fed

sed cum copula sit prædicatum, *Est bipes*. Sic enim debet resolvi illa propositio: *Homo est subiectum, bipes est prædicatum*.

19. Idem etiam Grauerus in *Absurd. Calvin. c. 1. fol. 66.* asserit: *Copula, inquit, peculiari Enunciationis pars non est, sed quando actu ponitur est pars prædicati & fol. 67.* Nec hinc sequitur, quod copula est peculiaris pars totius ternariæ propositionis. Pars enim partis non est pars totius, siquidem totum *ἐπιείκως* non dividit, sed tantum cum eo cuius est pars.

20. Argumenta Grauerus habet tria, quorum prius idem est, quod Crellius supra posuit. Alterum ni fallor est hoc: A quocunq; nomen vel prædicatum vim prædicandi accipit, illud simul cum eo efficit prædicatum: atqui nomen, quod sequitur verbum, est omnem vim prædicandi accipit à copulâ. E. 3. deniq;, quod sic sequeretur in omni syllogismo esse quatuor terminos, nempe subiectum & prædicatum conclusionis, copulam & medium, quod rursus est absurdum. Copula igitur peculiaris pars non est, inquit, sed quando actu ponitur, est pars prædicati, unde Aristot. sect. 3. l. *Ἐπιείκως*, inquit copulam, EST, in Enunciationibus tertii adiacentis *ἐπιείκως* περιδρα.

21. Toletus, quem sequuntur *Connimbricenses in l. 1. prior. Anal. c. 1. q. 1. a. 3.* Antonius Ruvio c. 3. de verbo q. 2. n. 48. & Regius f. 41. distinctione uruntur, aliasq; Enunciationis partes materiales alias formales constituunt. Per *materiales* intelligunt, quæ sunt vera res aliquæ, quæ inter se componuntur vel dividuntur. Per *formalem* intelligunt ipsam conjunctionem vel divisionem, & quemadmodum nomina seu vocabula rerum ad partes materiales revocantur, inquit Regius; sic etiam nota compositionis vel divisionis ad formam propositionis pertinet.

22. Nos autumamus subiectum & prædicatum posse considerari dupliciter: 1. Materialiter & secundum Entitatem absolutam uti vulgò loquuntur. 2. formaliter, quatenus actu sunt partes propositionis, actuq; subiectum vel prædicatum constituunt, non aliter ac de causis loquuntur Metaphysici. Sic materia & forma ratione Entitatis absolutæ (loquimur cum Metaphysicis)
uno

unionem, quæ etiam essentialitèr in composito occurrit, non includit, ut hæc ratione tria in quocunq; composito reperiantur, Entitas sc: materiæ v. g. corpus in homine, Entitas formæ v. g. anima, & unio utpote modus substantialis ab anima & corpore distinctus, illaq; ex parte rei uniens, ut homo unum fiat per se; Materia tamen & forma, quoad Entitatem respectivam (& in hoc premimus vestigia Metaphysicorum) unionem ita respiciunt, ut hæc ab illis minime distinguatur, quo modo materia & forma compositum absolvunt. Nam unio facit ut res v. g. corpus sit actu materia & anima in homine forma, quatenus animam cum corpore unit.

23. Ita etiam sese res habet in præsentia. Nam sit hæc Enunciatio, *homo est animal*, homo & animal possunt considerari dupliciter 1. *Materialiter*, quomodo alius est conceptus hominis, alius animalis, quo ipso conceptus conjungens & copulans à subjecto & prædicato hoc modo consideratis differt. 2. *formaliter*, quatenus sunt actu subjectum & prædicatum, quo respectu copula à subjecto & prædicato non differt, sed est ratio formalis utriusq; notionis secundæ, constituens subjectum in esse subjecti & prædicatum in esse prædicati, non aliter ac unio est id, per quod corpus nostrum actu est materia, & anima nostra forma nihilq; aliud notat, quam identitatem inter subjectum & prædicatum uti *Philippus Dutrieu* habet tract. 1. p. 2. c. 2. a. 1. q. 1.

24. Et hoc etiam innuere videntur illi, qui distinguunt inter partes materiales & formales. Hi n: secundum ea quæ supra diximus, nihil aliud per *partem formalem* intelligunt, quam nos per ipsam copulam, quatenus est ratio formalis subjecti & prædicati.

25. Ex quo non tantummodo nostra thesis intelligitur, sed etiam simul quid in supra positis sententiis desideramus, haud obscure colligitur. Nam *Crellium* quod attinet, ipsius hypothese non admittimus, quando cum *Zabarellâ* l. 2. de *naturâ Logic. c. 3.* quem ut solent pleriq; moderni Logici sequuntur, imprimis *Scharfius* existimat, nomen cum subjecto & prædicatum cum verbo coincidere.

26. Nam 1. quando dico, *Quicumq; credit salvatur*, subjectum non est nomen: E. in quâdam Enunciatione subjectum & nomen

men idem non sunt. Deinde sæpè prædicatum est oratio v.g. homo est animal rationale. Atqui Orationem nomen dicere summa inscitia est: nomen enim & verbum sunt voces simplices, harum enim partium teste Philosopho *c. 2. l. de Interpret.* nulla separatim significat; Oratio verò est vox composita, cujus partes separatim significare dicuntur *c. 3. l. de Interp. 3.* Quæ re ipsâ sunt unum & idem eorum uno posito semper ponitur & alterum: jam posito quodam nomine non ponitur subjectum. E. Nam homo ubicunq; & quando unq; consideratur, etiam extra Enunciationem est nomen, cum sit vox significativa ad placitum sine tempore &c. *ex c. 2. l. 1. de Interp.* Atqui extra Enunciationem nullum datur subjectum propriè loquendo, iis etiam testibus contra quos disputamus. Nam subjectum est id de quo aliquid dicitur, notante ipso Crellio, dici autem de aliquo formalitèr infertur iudicium, quod ex nostrâ *ex Petro Hurtado Mendoza disp. Log. 8.* mente est Enunciationis ratio formalis.

4. Subjectum nunquam est prædicatum: At nomen aliquando est prædicatum teste Crellio. E. Minor his verbis proponitur; Verbum porro, (*fol. 164.*) nunquam subjecti, sed semper prædicati locus tenet: nomen verò aliquando etiam prædicati locum occupat, ita tamen, ut verbum sibi substantivum adjunctum habeat, quo intercedente, cum priori nomine copulatur. *Quæ causa est, cur verbum istud copula nuncupetur, ut, DEus est justus.* 5. Iudicio horum autorum, Copula est verbum. E. in hac propositione, homo est animal, prædicatum & verbum non sunt unum & idem, prædicatum enim est verbum & nomen, verbum autem non est verbum & nomen.

6. Zabarella si thesin suam in tabulis positam defendere voluerit, statuatur participia non esse nomina, quod etiam facit Averoes, Vennetius, Bannet & Fonseca, quem ideo falsò citat pro suâ sententiâ Keckermannus *f. 30. in Syst. Log.* Atqui quoddam participium potest esse subjectum. E.

27. Ad rationem Crellii (quæ etiam est Gravveri) respondemus negando minorem, quod actu in quibusdam propositionibus copula non reperiatur. Nam si in quacunq; Enunciatione actu ponitur verbum, actu etiam ponitur ipsa Copula. Atqui ex mente

E

Crell-

Crellii, in quacunq̄, Enunciatione ponitur verbum E. Consequen-
 tia probatur ex ratione formali verbi, quæ est ut sit nota eorum
 quæ de aliquo dicuntur, id est significat *ῥωθεσιν ἢ δαιτυν τῶν
 συγκεκριμένων*, uti rectè ex Arist: explicat Eruditissimus *Scheckius in
 Commentario*. Aliud itaq̄, est vocula EST, aliud verò ipsa Copula.
 Illa non semper actu in Enunciatione occurrit; hæc autem omninò.
 Nam quodlibet verbum adjectivum, quod subjectum proximè se-
 quitur in Enunciatione duo actu in se habet. 1. rem aliquam signi-
 ficat *αὐτὰ γὰρ ἔν καθ' αὐτὰ λεγομένη τὰ ῥήματα, ὀνόματα τε εἰσι
 Ἐ σημαίνε τι: ἴσησι γὰρ ὁ λέγων τὴν διάνοιαν ἢ ὁ ακέστας ἡε-
 μησεν*, ait Philosophus *c. 4. l. de Interp.* 2. Copulat vel unjt rem,
 cui postea tribuit denominationem prædicati cum subjecto. *αὐτὰ γὰρ
 ἔ καθ' ἐτέρα, λεγομένων σημείον ἐστὶ ἡ 1. & ἡ 5. πρὸς σημαίνε τε
 ῥωθεσιν τίνα ἢ ἀπὸ συγκεκριμένων ἔκ ἐστὶ νοῆσαι*. Ratione
 prioris aliquid materiale importat, & est pars materialis Enuncia-
 tionis, & vulgò prædicatum simpliciter dicitur; ratione posterio-
 ris verò est copula, uti audivimus ex Aristotele & à *Connimbrā
 censibus* alijsq̄, dicitur pars formalis.

28. Autorum § 17. 18. & 19. citatorum sententiã dupliciter
 potest exponi. 1. exclusivè, quasi copula sit affectio vel conditio
 prædicati tantum, neq̄, ad subjectum tanquam affectio vel conditio
 spectet. 2. inclusivè, ut licet copula ad prædicatum referatur, eo-
 dem tamen jure tanquam affectio vel conditio subjecti stare possit.
 Posteriori modo tolerabilior est assertio, quam vis *ἀπεῖς* loquen-
 do Copula non tam affectio, quam ratio formalis prædicati cen-
 senda sit. Priori modo, quo dubio procul autores intelligunt ci-
 tati prorsus erronea est sententiã contra quam invicta duo argu-
 menta pugnant, quorum prius desumitur ex doctrinã *de conversio-
 ne Enunciationum*. Hæc enim est prædicati in subjecti & subjecti in
 prædicatum (vocibus his materialiter sumptis) mutatio. Jam si co-
 pula esset pars vel affectio prædicati tantum, sequeretur, quia inte-
 grum prædicatum in conversione debet fieri subjectũ, quod etiam
 Copula unã cum nomine verbum EST sequente esset transumenda
 & à

& à parte subjecti in Enunciatione convertente ponenda, quæ omnia ridicula sunt. Fieret enim ex hac, *homo est bipes, est bipes est homo & postea, est homo est est bipes, & est est bipes est est homo, & est est homo est est est bipes;* & sic in infinitum; Posterius verò ex doctrinâ syllogisticâ, cui quatuor terminos (non propositionales sed syllogisticos officialiter, uti licet barbarè benè tamen exponit *Magister Johannes Magister in Logici p. 78.* distinctos) in fert, Nam in hoc syllogismo.

Omnis homo est animal

Petrus est homo

E. Petrus est animal.

posito, quod Copula sit affectio prædicati, alium terminum facit homo, alium est homo. Syncategoremata enim terminos mutare si adjiciantur ex mille exemplis in compendiis Logici ostenditur.

29. Signa itaq; sive *negοδοξισμὸς* non nominari partes Enunciationis in se consideratæ *Hopsnero* libenter concedo, neq; hoc nostram evertit sententiam, aliàs enim omnes Enunciationes & prædicationes signis deberent constare, quod experientiâ & usu jamdudum explorum est; interim signa per se velle requisita necessaria subjectorum vocare, in iis propositionibus quæ signis sunt affectæ, nego. In conversione enim propositionis, in quâ integrum subjectum debet transponi in locum prædicati, nunquam transponitur simul signum, quod tamen fieri necessum esset, si signum esset necessarium requisitum subjecti. Præterea ad oppositionem duarum propositionum inter cætera requiritur, ut utriusq; oppositæ idem sit omninò subjectum & prædicatum. At verò si signa ad subjectū referre velles tunc falsum esset id, quod oppositio veller: oppositæ enim habent diversa signa, ut hæ duæ contradictoriæ, *Omnis homo est doctus. Quidam homo non est doctus.*

30. Primum argumentum *Græveri* §. 27. fuit solutum. Ad alterum respondemus, dicimusq; ambiguitatem latere in medio, quod duplicem admittit sensum. Vel enim potest intelligi de potentia prædicandi, vel de actu. Si de actu nego majoris consequentiam,

E 2

tiam,

nam. Hæc enim propositio; Quicquid largitur illi, quod verbum est sequitur, vim prædicandi actu, illud cum eo constituit totum prædicatum, & ita est pars prædicati, falsa est. Nititur enim ratione infirma, quasi id, quod largiretur rei *Tò esse actu*, sit statim pars infirmus. Nam per calefactionem ignis est actu calefaciens, nec tamen calefactio est pars ignis. Si a de potentia prædicandi, negotium norem, Copula enim ejusmodi vim ei quod verbum est sequitur, non largitur, sed illud quatenus prædicabile, quod aptum est de pluribus prædicari, suapte naturam habet. Imò et si concederemus totum argumentum Gravvero, nihil tamen contra nos efficeret. Nam argumentum tantum concludit *Tò EST* vel Copulam constituere prædicatum, quod & nos concedimus.

31. Ex eo, quod Copula actu & tanquam pars necessaria in Enunciatione occurrat, malè 3. concluditur fieri quatuor terminos in Syllogismo. Nam terminorum ratio, eorundemq; Syllogisticorum partibus materialibus tantum potest attribui, utpote quæ extrema sunt propositionum & *ἄντι*, id est, qui terminant propositionem, atqui Copula neq; est pars materialis, neq; *ἄντι* sive terminus, uti habet Philippus Durieu tract. 1. p. 2. c. 1. q. 1. Terminus enim definiente Aristotele lib. 1. prior. analyz. c. 1. §. 7. est *αὐτὸ ὅτι ἀπολύτως ἢ ἀπὸ τῆς οὐσίας*; id est in quem resolvitur propositio, scilicet tanquam extremum materiale, uti *Summulista* docent, quod copulæ minimè convenit. Malè igitur hoc loco utitur Julius Pacius in notatione ad §. cit. 7. ut ex eo eliciat copulam non esse verè partem Enunciationis.

32. Neotericos à Toletio supra citatos quod attinet, certè *Tò EST* uti copulæ vicem sustinet, esse syncategorema non absurdum est, uti Toletus quidem in *fundam. 2. f. 219. Connimbricensis* c. 4. a. 4. f. 7. Ruvio c. 3. q. 2. n. 24; Johanne Lorinus, & Hornejus exercit. 5. n. 41; autumant. Novi quidem quod dicant *EST* quatenus Copula sit, inferre Entitatem transcendentem. Verum ita *EST* esset *καίμῃον*, & inferret *πράγμα*; quod contra Aristotelem, qui l. de Interp. c. 3. §. 6. *εἶναι καὶ μὴ εἶναι οὐ μᾶλλον τὸ πρᾶγμα* negat. *ὅτι δὲ εἶναι*, pergit, *τὸ ἐν εἴπῃ αὐτὸ ψιλόν, αὐτὸ μὲν καὶ ἐδὲν ἐστὶ*

ωεοσι-

θεωρημαίνῃ σύνθεσιν τίνα ἢν ἄνθρωπος τὸ συγκεκριμένων ἐκ ἐσιν νοήσας.
 Idem ex textu 24. c. 10. l. 9. Met. notum est, ubi ostendit ἀληθείαν
 ἵπτι τὸ πραγμαμάτων τὸ συγκεκριόμενον ἢ θεωρημάτων εἶναι. Et paulò post:
 τὸ μὴ εἶναι ἐστὶ τὸ συγκεκριόμενον ἢ ἐν εἶναι, τὸ δὲ μὴ εἶναι τὸ μὴ συγ-
 κειόμενον, ἀλλὰ πλείονος εἶναι. Ad quæ verba addit Fonseca in Com-
 ment. l. d. f. 666. & declarat interjecta parenthesis, nihil aliud signifi-
 ficari per verbum esse affirmatum in propositione, quam identita-
 tem ejus, quod subjicitur cum eo quod predicatur, per verbum
 autem negativum, nihil aliud, quam diversitatem. Eadem habet
 Thomas lect. 11. ib. §. 2. unde Aristot. 15. Met. text. 14. aliud est Ens,
 quod significat Entitatem transcendentalem & ἄλλοτερον τὸ κατηγο-
 ρίας; aliud verò, quod significat verum & falsum, vel uti Thomas
 habet, veritatem propositionis.

33. Præterea si Copula EST, uti quidem fert communis o-
 pinio, præter actum copulandi & significationem syncategoremati-
 ticam includeret entitatem transcendentalem, daretur progressus in-
 infinitum. Si enim in hac propositione, *homo est doctus*, τὸ EST si-
 gnificaret præter compositionem Entitatem, ita ut hæc propositio re-
 soluta esset talis, *homo est Ens doctum*, quaerit etiam in hac, an EST
 significet Ens an verò non? Si non significat, E. datur aliqua E-
 nunciatio, in qua τὸ EST præter copulandi actum nihil significat,
 quod est contra ipsos §. 32. relatos. Si verò significat, hæc propo-
 sitio igitur, *homo est Ens doctum*, resolveretur in istam, *homo est Ens
 Ens doctum*, & hæc iterum in aliam, quæ rursus in aliam &c. Denique
 non posset privationibus & negationibus competere, de quibus ta-
 men sunt propositiones. Nam entitatem hanc transcendentalem
 copula conjunget cum re, quæ est predicatum, quo ipso contradi-
 ctio in adjecto exsurget, v. g. *Chimæra est non Ens*. Atqui non
 entitas nunquam cum entitate & Chimæra copulabitur, ut *Chimæ-
 ra sit Ens non Ens*.

34. Quando autem Neoterici, quos Toletus produxit, in-
 ferre volunt, quod eo ipso, quo est syncategorema pars formalis
 non sit, nimis liberalis est illatio. Quicquid enim est connexio τῶν
 κειμένων sive rerum, quæ in predicatione vel conjunguntur vel

dividuntur, illud etiam est pars formalis secundum authores supra citatos. Atqui copula est connexio τῶν κειμένων E.

35. Præter spem à proposito longius digressi fuimus, idq; idèò quod quædam fuerunt explicanda, quæ multum lucis nostris infrà ponendis assertionibus conferent, in viam itaq; revertemur, illaq; quæ ad prædicationum indolem facere videbuntur, ulterius adjiciamus.

36. Suprà §. 13. diximus prædicationem affirmationem prædicati de subjecto inferre. Quando itaq; prædicatum de subjecto dicitur, & quidem verè, habitudo aliqua horum terminorum ad se invicem oriatur necesse est. Si enim falsò dicitur nulla habitudo oriri potest. Et hinc prædicatum ve essentialiam subjecti significabit, vel non significabit. Medium vel tertium dari nequit, quando sc: termini sunt incomplexi. Prædicatum enim (quòd sc: est incomplexus terminus) significare essentialiam & prædicatum non significare essentialiam contradictoria sunt, inter quæ tertium seu medium statuere primum & maximum est absurdum teste Aristotele l. 1. Poster. c. 13. & l. 4. Met. c. 7.

37. Si itaq; prædicatum essentialiam subjecti significat, essentialis prædicatio oritur; si verò non significat, accidentalis, uti ferè termini videntur innuere.

38. Ad quas duplices prædicationes scopo Aristotelis neglecto, ipsiusq; autoritate seposità (quid enim ex mente Aristotelis sit dicendum, supra fuit expositum) omnes prædicationes, cujuscunq; etiam generis fuerint, sive extrinsecæ, sive usitatæ sive inusitatæ, imò quarumcunq; facultatum, etiam superiorum posse referri, non dubitamus.

39. Argumentum nostrum sit hoc; Cujus divisionis membra dividenda important terminos contradictorios, inter illa, sub illo divisionis genere non datur medium. Atqui prædicta divisionis prædicationum membra dividenda important terminos contradictorios, ut patet thesi 36. Ergò inter illa non dabitur medium & per consequens nulla dabitur prædicatio, quæ ad neutram harum referri poterit.

40. Dico

40. Dico siue sint prædicationes extrinsecæ siue intrinsecæ. Errat enim noster *Dutrieu* si exclusivè hanc divisionem intellexerit, qui loco citato *tract. 1. p. 1. c. 2. a. 1.* prædicationem intrinsecam dividit in essentialem & accidentalem, cum tamen ipse dicat *2. 2. p. 2. c. 2. a. 3.* quod divisum plus debeat continere quam singula membra dividenda. Hoc autem in prædicta divisione non fit. Nam membrum dividens, prædicatio scilicet accidentalis, etiam sub se prædicationem extrinsecam continet. Quando enim dico paries videtur, est prædicatio accidentalis extrinseca, E. non omnis prædicatio accidentalis est intrinseca, sed quædam etiam extrinseca. Peccat igitur *Dutrieu* contra legem divisionis primam.

41. Definitur autem Prædicatio Essentialis à *Philippo Dutrieu l. c. a. 3.* quod sit, cujus totum prædicatum est de essentiâ subjecti, ut *Homo est animal. Homo est animatus.* Prædicatio autem accidentalis cujus prædicatum nullâ ex parte (quando n. *Dutrieu* dicit, hanc prædicationem, *Johannes est homo albus* esse accidentalem, tunc id nego) est de essentiâ subjecti, ut *Johannes est albus*, à quibus non multum absint ea quæ habet *Petrus Fonseca l. 1. Inst. Dialect. c. 25.*

42. Rectè autem notat prædictus *Dutrieu* in quæstione secunda totum prædicatum debere esse de Essentia, si debeat esse prædicatio essentialis. Quia inquit, si aliqua pars prædicati non pertinet ad essentiâ subjecti, non erit prædicatio essentialis, etiam si altera pars sit de essentiâ subjecti, ut hæc propositio, *Johannes est homo albus*, non est essentialis, quia album non est de essentiâ Johannis, licet homo sit de essentiâ illius. Quando tamen *Dutrieu* hanc prædicationem accidentalem dicit, etiam ab eo recedimus. Nam non totum prædicatum est de essentiâ subjecti, id est, quoddam quod est in prædicato est de essentiâ & ita tota habitudo, quæ ex toto prædicato desumitur ad subjectum, non est accidentalis sed mixta. Prædicatum enim partim est de essentiâ partim non est de essentiâ. Homo enim ad Johannis essentiâ spectat, quæ in æternam habitudinem accidentalem efficere nequit.

43. Dices, Ergò datur media prædicatio inter prædicationem Essentialem & accidentalem v. g. *Johannes est Homo albus* quod

quod est contra nostram thesin & argumentum pro probatione theseos adductum. Nam ita inter contradictoria dabitur medium, quod primum est absurdum. Respondeo, me locutum fuisse de illis prædicationibus, quæ ex una parte prædicatū habent, & sic simpliciter prædicato constant, ex quibus etiam simplex habitudo & una quidem oriri potest & in his termini cōtradictoria importantur. Homo enim vel est de essentia vel non de essentia, item album vel est de essentia vel non est. Atqui de homine albo si referatur ad Johannem non possum dicere, quod Homo albus vel sit de essentia Johannis, vel non sit de essentia Johannis. Utrumq̄, enim falsum est, quia sunt termini complexi, quorum unus alteram partem contradictionis, alter alteram partem contradictionis explet. Et hoc modo ipse Thomas jamdudum ante nos respondit *lib. 3. sent. dist. 10. quæst. 7. art. 2. in resp. ad 2. quæst.* quando infert: *In propositionibus per se aliter est ex parte subjecti, & aliter ex parte prædicati, quia ex parte subjecti sufficit, quod secundum unum tantum eorum que continentur in subjecto prædicatum per se conveniat; ex parte autem prædicati oportet quod quicquid est in prædicato per se conveniat subjecto unde hæc non est per se, homo est animal album; hæc autem est per se homo albus est animal.*

44. Dutrieu etiam 2. in q. 1. explicat, quid sit esse de Essentia alterius, nimirum sine quo alterius natura nec esse nec concipi potest. Sic Anima est de essentia hominis, quia homo nec esse nec concipi potest sine anima. Item animal dicitur de hominis essentia, quia non potest aliquid esse aut concipi esse Homo, quin sit & concipiatur esse animal, Ita etiam ferè Franc: Suarez in *Disp. Metaph. loquitur*, habetq; Aristoteles *l. 7. Metaph.*

45. Alii subtilius hanc rem persequuntur & distinguunt inter essentiam & de essentia. Quodlibet enim prædicatum quod in re concipitur ipsiq̄, immediatè convenit, si non complectatur omnia prædicata prima & immediata est de essentia rei, sicut anima non est tota essentia Hominis, nec rationale est tota essentia hominis; ambo autem simul sumpta sunt tota Essentia hominis. Si autem aliquod prædicatum complectatur omnia prædicata prima & immediata, est hoc ipso tota essentia,

46. Totum igitur prædicatum alicujus prædicationis Essentialis potest esse tota Essentia v. g. Quando dico Homo est animal rationale: Quantum est accidens per se extensum. Totum tamen ejusmodi prædicatum non est de essentia, si ἀκρίβειαν sectari volumus. Potest ergo esse vel de essentia vel tota Essentia.

47. Hoc sc: optime quadrat cum Aristor: l. c. prior. c. 22. §. 7. Ille enim explicare intendens, quæ significant Essentiam, dicit: τὰ μὲν ἕσταιν σημαίνοντα, ὅπερ ἐκείνο, ἢ ὅπερ ἐκείνο ἐ σημαίνον καὶ ἔκκληροῦται, quod rectè ita Pacius περιφράζει, quæ significant essentiam significant id cui attribuantur, nihil aliud esse quam illud ipsum quod attribuitur, aut partem ejus.

48. Ergò illa nobis prædicatio essentialis erit, cujus prædicatum vel est tota essentia subjecti, vel de essentia subjecti, ita ut huc referantur non solum prædicationes generis proximi de specie, sed etiam remotorum, differentiarum, definitionis de definito &c.

49: Prædicatio autem accidentalis est, cujus prædicatum non significat essentiam, vel id, quod de essentia est, id est, quod nec est illud ipsum sc: tota essentia, nec pars ejus sc: de essentia. Unde ib. Aristoteles: ὅσα μὲν ἕσταιν σημαίνοντα, ἀλλὰ καὶ ἄλλα ποικίλματα λέγεται ὁ μὲν ἐστὶ, μὴ τε ὅπερ ἐκείνο, μὴ τε ὅπερ ἐκείνο ἐ, συμβεβηκότα. Ubi non necesse est, quod prædicatum sit accidens prædicamentale. Nam quando dico, Poculum est aurum. Corpus est animatum. Circulus est ferrens, prædicationes accidentales sunt, prædicata tamen non sunt accidentia prædicamentalia. Nam sufficit ut sit accidens contra distinctum essentiarum.

50. Hæc in re explicanda, autores Logici antiqui ferè omnes conveniunt &cè recentioribus doctissimi, &ne fortè quosdam adducamus, qui suspecti in præsentia materiâ esse possent Toletum hæc vice & Fonseca, qui citra omnem invidiam docti sunt & ferè in omnium manibus hodie teruntur, videbimus qui nobis maximè quoad hoc ὁμόψυχοι sunt. Toletus n. l. c. ait: Ordinata prædicatio duplex est; essentialis & accidentalis: Essentialis est, in quâ prædicatum vel est natura, vel de natura subjecti, quæ duplex. Essentialis quidditativa, & Essentialis sola: Essentialis quidditativa, qualis est prædicatio Generis & definitio-

F

nitio-

ditionis, scilicet. quando prædicatum est in quid; Essentialis sola. quando prædicatum est in quale quid, qualis est prædicatio differentie. Accidentaliter, in quâ prædicatum non est de naturâ subjecti, quæ duplex propria & communis. Fonseca verò l. 2. Instit. Dial. c. 2: Ea prædicantur, inquit, essentialiter, quæ pertinent ad essentiam subjecti. Hoc modo prædicantur de homine tum animal, tum rationi particeps. Ea prædicantur accidentaliter, quæ non pertinent ad essentiam subjecti, quo pacto, rectum prædicatur de homine & candidum de Cygno. Eadem habet ferè Franc: Titelmanus.

51. Plurimi prædicationem accidentalem autumant eandem esse cum de nominativa & contra. Inde quando denominativas explicant, eo modo definiunt, quo nos ex Arist: accidentales. Ita Johan. de Radâ, Episcopus Pactensis part. 1. contr. Theol. inter Thomam & Scotum contr. 21. art. 2. fol. 334. Prædicatio denominativa illa est in quâ prædicatum non est de essentiâ subjecti, sed extra ipsam, qualis est prædicatio propriæ passionis de subjecto, & prædicatio cujuslibet accidentis de subjecto. Et hoc modo etiam loquitur Albert. Grauerus f. 69. §. in primâ parte cit. aliosq; hodiè iidem sentire extra controversiam est. Quemadmodum etiam Franc. Titelman. l. 2. consid. dial. c. 8. expresse dicit, omnem accidentalem prædicationem dici denominativam. Idem innuit c. 7. quando dicit. *Hæc enim accidentaliter prædicatio in proposito appellatur denominatio.*

52. Et certè horum sententia probabiliter inniti videtur fundamento. Cum enim æquivoca improprie prædicentur, si ad propriam prædicationem prædicatum aliquod spectaverit, vel ratione subjecti univocum erit vel paronymicum, plura enim in Antepredicamentis ab Aristotele non ponuntur, ex quibus vulgò solet natura prædicationum colligi.

53. Fatemur quidem apud autores Scholasticos vocem denominativi maximâ improprietate gaudere, imò ipsos sibi ipsis vix constare, quid nomine Denominativorum velint. Antonius Trumbeta enim in tract. formal. tam latè denominativum extendit, ut prædicationes per se in primo & secundo modo denominativas appelleret.

54. *Lovanienses citante Didaco Masio* autumant ut aliquid sit denominativum requiri ut sit deductum ab aliqua forma contenta in aliquo ex novem Prædicamentis. Et hoc modo etiam *Colonienses in bursa montii in Comm. super tract. 3. P. Hispani f. 105.* autumant denominativum dicere alienam naturam à suis subjectis, id est, debere esse alterius Prædicamenti à Substantiis. Quò sine dubio respexit *Joh Capreolus l. c. ad 4. Durandi*, quando dicit: *Ista Prædicatio, Deus est humanatus, non est propriè denominativa sicut nec ista, persona filii est divina, quia omnù denominatio sumitur ab aliquo accidente vel habente denominationem accidenti.*

55. *Chrysostomus Favellus tr. 5. de Ante præd.* requirit ut forma per prædicatum significata sit secundum rem distincta à subjecto. Contra quem tamen est *Petrus Tataretus tr. de Prædicabilib. f. 21. Denominativum*, inquit, *sumimus largè pro iis quæ formam realiter à denominato non habent distinctam.* Et *Paulus Soncinus l. 4. Met. q. 19.* (qui tamen sibi vix constat) ait: *Extensio vocabulo, omnù prædicatio potest dici denominativa, quando prædicatum dicitur de subjecto per secundo modo, sive sit res ab eo distincta, sive non.*

56. *Antonius Trombeta* certè accidentale & Denominativum non concederet esse unum & idem. Quædam denominativa enim ex mente ipsius sunt essentialis; illæ scilicet quæ sunt in primo modo dicendi per se, cum tamen nulla essentialis, ipso consentiente, sit accidentalis.

67. *Lovanienses* hanc prædicationem, *Poculum est argenteum, aureum, ligneum*, accidentalem etiam concederent, denominativam tamen ut pote quæ non habet formam ex aliquo accidentis prædicamento negarent. *Colonienses τὸ λευκὸν esse μακρὸν* cum *Aristotele l. 1. Post. c. 22. §. 1. & l. 2. Phys. r. 33. & l. 6. Met. c. 2. r. 3. τὸ σμυκεθῆκός* vocarent, quas tamen non possent dicere denominativas, subjectum enim hujus & prædicatum prædicamentis non distinguuntur.

58. *Favellus* quoq; discrimen inter accidentales & denominativas agnosceret. Quando enim dicerem, quantum est divisibile, animal est rationale (frustrà enim hoc fervidè oppugnat *Antonius Andreas* uti *Augustinus Niphus Suescanus l. 3. Met. Disp. 3. c. 1.*

demonstravit) prædicationes sunt accidentales, Javello tamen minime denominativæ, cum ratione tantum termini harum prædicationum distinguantur.

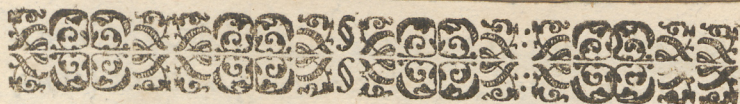
59. Quod si & Javellus prædicationem cum aliis latius sumi posse senserit has *rationalis est animal, & animal est homo*, ad accidentales referet, minime tamen denominativas esse affirmabit.

60. Procul dubio hos autores tanquam ἀλλοτρίους ὀνόμασι πρὸς ἀγμάτα προσηγορεύοντες καὶ τὴν κειμήλιω λέξιν καὶ ὀνομασίαν παραβαίνοντες ex l. 2. Top. c. 1. § ult. multi præsertim ij quos §. 52. citavimus accusabunt, nimisq; licentiâ & pruritu pro lubitu & libitu terminos aliter sumendi peccasse affirmabunt.

61. Hoc negare quidem non audeo sed quod & hi eandem legem ab Aristotele latam violarint nobis probata non est difficile. Non autem vel Scotum vel Antonium Trombetam, Javellum, Colonenses, Lovanienses arbitros constituemus, sed summum in Peripatetica Philosophia cujus hodiè doctissimi vestigiis insistunt, principem audiamus in l. categ. c. 8 ita differentem: πρῶτον, inquit, ἢ κατὰ αὐτὰ παρανόμως λεγόμενα, ἢ ὅπως ἐν ἄλλως ἀπ' αὐτῶν. ὅτι μὴ ἐν τῶν πλείων, καὶ σχεδὸν ὅτι πάντων παρανόμως λέγεται. οἷον ἀπὸ τῆς λευκότητος, ὁ λευκός. καὶ ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης ὁ δίκαιός. ὡσαύτως ἢ καὶ ὅτι τῶν ἄλλων. ἐπὶ ἐνίων ἢ, ἀλλὰ τὸ μὴ κείσθαι τῆς ποιότητος ὀνόματα, ὅσα ἐνδέχεται (τὰ λεγόμενα) παρανόμως ἀπ' αὐτῶν λέγεσθαι. οἷον ὁ δερμικός, ἢ ὁ πυκνός, ὁ κατὰ δύναμιν φυσικῶς λεγόμενος, ἀπὸ ἐδὲ μιᾶς ποιότητος παρανόμως λέγεται καὶ ὅτι κατὰ ὄνομα ἢ διὰ δυνάμει, καὶ ὡς πυκνός ἢ παλαιστικός καὶ ἀθέσιν λέγον. πυκνὴ καὶ ὀπισθὴ μὴ λέγεται καὶ παλαιστικὴ ποιὸς ἢ ἀπὸ τέτων παρανόμως τὸ κατὰ αὐτὴν ποιὸν λεγόμενον. οἷον ἀπὸ τῆς ἀρετῆς ὁ σωφραδαιός, τὴν καὶ ἀρετῶν ἔχον, σωφραδαίος λέγεται, ἀλλ' ἐπὶ παρανόμως ἀπὸ τῆς ἀρετῆς &c.

Ad Præstantissimum

Dnm. Respondentem.

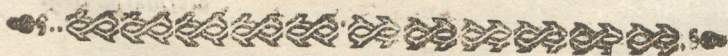
VERUS HOMO DEUS EST factus! Reimâre, requiris
Hæccine sit, Logica, quâlis, in arte, thesis?
Tam benè, tam plenè, tractas rem, tamq; disertè,
Cum splendore grâvi, cum brevitate pari,
Ut nihil ulterius, quod quis desideret, adsit,
Vel quod lectorem detinuisse queat.
Perge modo inceptam studii pertexere telam,
Graviter & fontes volve revolve sacros
Atq; feros homines doctrinæ fulmine mulce
Ducantur tandem ad regnâ beatâ poli.

Suavissimo suo convictorè

l. m. g. f.

Johannes Andreæ

Phil. & Med. D.

LAUDAMUS juvenes, quorum curatio prima
Est, varios studio pervolitare libros:
Altera, testari cunctis liquidoq; probare,
Sudoris fructum non peruisse sibi.

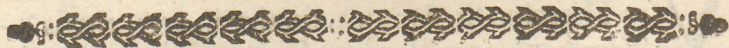
X 2

Nec

Nec tibi nunc istam laudem, REIMARE nega-
Qui specimen cura das utriusq; novum. (mus,
Gratulor! & jubeo Te sic decurrere porro
Istud honorifica nobile laudis iter.

M: Johann: Reinboth
Altenb: Misn.

JOANNES REIMERUS
per ἀνάγκη
ERUIS EN ANIMO RES.

ERuis en animo res altas, Jane, sagaci,
Quærens. Qui dictum sit: DEUS EXTAT HOMO.
Egregie teris his sane sic oia terris,
Dum mentem tali cognitione beas.
Gratulor, & voveo, faustis successibus auctet
Hocce tuum studium Qui DEUS est & homo.

L. m^g. f.
Hermannus Jung
Stormar^{us} Holf.

Cum Deo!

I.

VArias & discrepantes autorum famigerabilium sententias pars prima nostræ Dissertationis exhibuit. Non itaq; in bivio ut Hercules, sed quadrivio derelicti quorumnam vestigia nobis legenda sint summoperè titutamus. Arduum enim est, modò ab hujus, modò ab illius viri docti recedere sententiâ. Quocunq; tamen nos verterimus veniam nos impetraturos indubiè speramus, si id instructionis, dubiæq; veritatis inquirendæ causâ, fecerimus.

2. Quod si fortè etiam imposterum unum atq; alterum deserere cogemur, non idèò optimos autores & nostrâ laude majores de ponte hoc ipso dejectos volumus, multò minùs laudi ipsorum quicquam detrudere conabimur. Longè enim à nobis abest hoc vitium, cum ab eo tempore, quo judicare de quopiam cœpimus, longè aliter senserimus; sed cum veritas etiam *ὀικεία ἀναρχεῖν lib. 1. Eth. Nicom. cap. 7.* exposcat, illius gratia etiam mentem nostram citra aliorum summorum virorum præjudicium & *ἀνδροπαθῶν*, id est, libero & philosophico more exponemus. Quærere enim veritatem & eo nomine inquirere in sententias hominum aliorum cuilibet eruditionis amanti jus & fas omne permittit, si non etiam præcipiat. Servile n: est aliorum libidinis mancipium esse, maximèq; alienū ab ingenuis animis, nedum Philosoph: Studiosis: *Φιλόσοφοι* enim iudice Platone *lib. 8. de rep: ἀληθείας ἐραστὴς* est. & *lib. 10. de rep: idem ait: ἔγδ' ἀρετὴ τῆς ἀληθείας πρῆξις ἀνὴρ.*

3. Quod si etiam nonnullis nostræ sententiæ calculum suum adjicere non placuerit, illis non nostris sed Socrati verbis (quæ Cic. etiam *lib. 2. Tusc. quest. sol. 193. expressit*) respondebimus: Si eorum numero es, inquit Socrates, *ἐ quorum ego sum, libenter abs te, quæ institui perquiram: si minus dimittam.* Et si quorum tandem è numero sim ego quaras respondebo, & eorum qui & libenter se redatq; patiun-

tur, & libenter redarguunt si quid falsum ineptumve alii dixerint, imò qui non minus redarguuntur, quam redarguunt. Nam illud magis bonum arbitror, ut ipse maximo quodam malo liberer, quam ut alios liberem, nullum enim majus malum esse potest, quam est falsa opinio.

4. Cum bono itaq; Deo mentem nostram certis conclusionibus absolvere animus est, quarum primo esto: Hæc enunciatio **DEUS EST HOMO** est æquè propria ac hæc **PETRUS EST HOMO**. Probatur: Si prædicatum hujus enunciationis **DEUS EST HOMO** æquè propriè tribuitur subjecto, & contra: Subjectum æquè convenit cum prædicato, ac hujus *Petrus est homo*, sequitur has propositiones quoad proprietatem non differre, neq; hanc magis esse propriam illâ. Prius est verum; B. & posterius. Consequentia ex terminis nota est: quemadmodum enim improprietas oritur ex eo, quod prædicatum impropriè tribuatur subjecto v. g. pratum ridet, Urina est sana; vel subjectum impropriè conveniat cum prædicato. v. g. Quoddam ridens est pratum: Ita etiam proprietas ex prædicati ad subjectum habitudine æstimari debet. Assumptum probatum non est difficile. Nam quocumq; prædicatum ita tribuitur aliquibus in diversis propositionibus, ut sumatur secundum eandem rationem & definitionem, illud non magis propriè dicitur de uno quam de altero, Definitio enim cum sit essentia explicatio, quo ipso hæc quibusdam tribuitur, essentia etiam eadem, quâ nihil magis proprium est, illis tribuitur. Atqui prædicatum hujus propositionis *Deus est homo*, secundum eandem rationem de subjecto suo Deus dicitur, ac illius *Petrus est homo*. Quando enim dico: *DEUS est homo* Homo non minus constituitur per animal rationale, quæ est definitio ac essentia hominis, ac quando dico: *Petrus est homo*. Sequitur igitur Conclusio

5. In argumentis Durandi solvendis ærumnabilem operam vix impendimus. Capreolus quidem respondet ad primum negando probationem minoris, quasi hæc **DEUS EST HOMO** non sit in primo dicendi modo per se. Dicit enim fol. 28. in fine; dupliciter posse aliquam propositionem in primo modo dicendi per se constare.

stitui. Primo modo ait, Quia prædicatum est de ratione subjecti, & isto modo hæc propositio, *DEUS est homo*, non est in primo dicendi modo per se. Secundo modo: Quia forma signata per prædicatum essentialiter informat suppositum, pro quo supponit subjectum, licet non sit de ratione formæ signatæ per subjectum nec intrinseca supposito, sed potius tracta ad esse suppositi, & hoc modo hæc est per se in primo modo, *DEUS est homo*. Hanc tamen difficultatem his ipsis non sustulit.

6. Durandus enim 1. formaliter hanc propositionem considerat, uti ex § 32. part. 1. dissertationis nostræ videre est. 2. Tò per se non sumitur ex eo, quod connotatur & minus principaliter importatur. (cum Scholasticis agentes illorum etiam terminis utimur) sed ex formali significato propositionem formalem constituyente, uti data occasione dicemus. Tertio, si prædicatum hujus enunciationis non est de ratione Subjecti, uti concedit Capreolus, certè non est in primo modo dicendi per se quem intendit Durandus. Ipse enim propriè loquitur de eo cujus mentionem facit Philosophus lib. 1. post: anal. cap. 4. qui prædicatum essentialiter subjecto requirit.

7. Nos igitur concessâ minore negamus majorem. Licet enim Homo de Petro magis per se & necessariò dicatur, imò à Petro realiter non distinguatur, non tamen ideò major proprietatis rei advenit. Nam tam propriè homo doctus quam animal dicitur, non obstante quod animal intrinsecè & per se, homo autem tantummodò accidentaliter doctus dicatur. Ut n: propriè aliquid dicatur de aliquo nõ necesse est ut per se prædicetur: non enim proprietatis in hoc consistit, sed in eo ut sine ulla figura & translatione juxta significationem suam efferatur. Quemadmodum igitur ad veritatem rei aliquis identitas, licet non fuerit realis & summa (aliàs enim nullæ propositiones accidentales essent veræ) requiritur; ita etiam ad proprietatem non requiritur identitas realis inter subjectum & formale significatum, per prædicatum indigitatum, uti ex nonnullis accidentalibus prædicationibus, imprimis autem iis, quæ per accidens dicuntur à Summilistis colligitur.

8. Hinc patet simul responsio ad alterum. Licet enim homo ratione formalis conceptus essentialiter dicatur de Petro, ut potest quem constituit, homo autem quoad formale significatum essentialiter se ad Deum non habeat, ex eo tamen nulla improprietas sequitur, quemadmodum nec album, quatenus formaliter sumitur, Tò dulce non constituit æquè tamen propriè de pariete, hoc albo &c: dicitur.

9. Tertium argumentum Durandi minus solidè refellit Johannes de Rada loc. cit. f. 229. Ad secundum (ipsi enim quod nobis est secundum, quartum est) dico, inquiens, quod non omnis prædicatio propria est in quid: Nam hæc, Homo est rationalis est propriissima. Non tamen est in quid, sed in quale quid. Similiter istæ sunt propriissimæ, Paulus est albus, Paulus est sapiens, cum tamen sint prædicationes accidentariæ. Verum Durandus proprietatem prædicationum non ex prædicatione in quid colligit, sed hominem ut pote terminum absolutum in quid prædicari concedere noluit, &c: quidem restissimè.

10. Neq; Capreolus fol. 129. lit. a. satisfacit Durando, quando minorem negat, putatq; hoc nomen. Homo prædicari de hoc nomine Deus, in quid, non ratione formæ signatæ, sed ratione suppositi, & ad probationem minoris dicit, quod ad prædicationem in quid propriè dictam non requiratur, quod eadem essentia importetur per subiectum & prædicatum, sed sufficere quod sit idem suppositum utriusq; naturæ, & quod neutra illa insit illi per accidens, sed per se & essentialiter informet illud. Hinc pergit: Sic est in proposito in creaturis tamen, ubi nullum suppositum essentialiter informatur, duabus naturis bene requiritur ad prædicationem in quid illud quod arguens dicit, sed in divinis secus est. Nam neq; Durandi mentem assecutus fuit, neq; ex solido principio argumentatur. Nam si ejus responsio præcederet, omnes contingentes propositiones essent essentielles si scilicet sufficeret Identitas subjecti, neq; termini formaliter considerarentur. Quando autem dicit diversam esse rationem & prædicari in quid in divinis ac in humanis, id petit quod est in principio.

11. Si igitur peripateticis principiis præsuppositis, hoc Durandi

ſandi argumentum diluendum eſſet, reſpondere deberemus ad
concluſionem, dicendumq; eſſet, illam non eſſe contra noſtram
theſin. Deum enim de homine non prædicari infra oſtendemus.
Fateor tamen ingenuè me ignorare an hoc fortè Durandus urge-
at. Si enim latius Tò prædicari ſumpſerit, neganda eſt major propo-
ſitio. Nam non de quocunq; homo dicitur, de eo non ſtatim prædi-
catur in quid. Quando enim dico, *Quoddam animal eſt homo. Quod-
dam corpus eſt homo*, homo quidem de aliquibus dicitur, ut prædi-
catio tamen in quid minimè oriatur.

12. Ad quartum reſpondet Scotus §. ad ſecundum dico quod
humanari non ſit proprium denominativum huius quod eſt eſſe
hominem ſcilicet hominè fieri. & univerſaliter tale denomi-
nativum, quod ſignificat formam in fieri dicitur de eo, de quo dicitur
iſta forma & ſimili denominatione. Idem enim eſt album, & ſit
album, ita idem eſt homo & ſit homo. Sed proprium denomi-
nativum hominis eſt hoc, qui eſt humanū & hoc non dicitur de Deo.
Et hoc debet intelligi eo modo; quo à ſubſtantiis de nominantibus
ſuppoſita poſſunt accipi ulteriora concreta denominativa ſcilicet
propter informationem, poſſeſſionem, vel habitudinem aliam ali-
cujus extrinſeci ad talem ſubſtantiam.

13. Erudita certè, & ſubtilis reſponſio quæ Damasceni
mentem intimè declarat, & Durandum ſolidè refellit. Apud Da-
maſcenum enim, in Græco eſt participium *ἐνανθρωπήσας*, quod
hominem factum ſignificat vel qui humanitatem aſſumpſit transla-
tore Billio. Faber tamen voce humanatus ulus fuit, quemadmo-
dum etiam quædam translatio confeſſionis, teſte Gabriele Vatzg.,
in Concilio Conſtantinopolitano primo cap. 7. *ἐνανθρωπήσας* red-
didit inhumanatus.

14. Deum itaq; factum hominem Damascenus dixit, neq;
falſo cum ipſe Johannes cap. 1. v. 14. rotundis verbis dicat, *ὁ λόγος
σαρξ ἐγένετο*. Hoc tamen nihil potrocinii aſſert Durando. Fa-
ctum enim eſſe hominem, non eſt denominativum hominis, atqui
id ipſum voce *humanatus* innui græcus textus ſuadet. An Socra-
tes humanatus dici poſſit, an verò non, parum refert. Multa e-

nim dicuntur de Deo tum absolutè, tum ratione unionis hypostati-
cæ, quæ tamen de Socrate velle asserere summa impietas est.

15. Imprimis autem hoc loco notari volumus inconstanti-
am Durandi. Proposuerat enim sibi minorem tantummodò propri-
etatem & non talem, qualis est in hac propositione Petrus est ho-
mo, ostendere ; in hoc autem argumento cò delabitur, ut non tan-
tummodò minorem proprietatem, sed improprietatem, imò fal-
sitate[m] hujus nostræ propositionis colligat, & sibi apertè contra-
dicat, quod rectè hac in parte observavit *Capreolus*, & post *Capreo-
lum* nuper *Gabriel Vatzquetz part. 3. Diss. 63. cap. 1. n. 3.*

16. Dicimus igitur secundò. In hac enunciatione
DEUS EST HOMO nulla est improprietas. Nam
si esset impropria propositio, aut esset talis improprietas prædica-
ti, aut subjecti, aut copulæ : atqui horum nullum potest affirmari.
Quicquid enim improprie de re dicitur, illud verè ea res non est,
sed aliud rei simile, quomodo Herodes improprie vulpes dicitur.
Non enim est animal quadrupes, qui proprie est res, quæ est vul-
pes : sed vulpes vocatur propter astutiam & propter animi perversi-
tatem, quæ similes erat vulpeculæ Herodes. Absit autem, ut
Deum, qui est Christus improprie hominem dicamus, quasi
fortè in simulatæ carnis humanæ specie *ἄδύκην* scilicet appa-
ruisset, & ea propter, nec verè passus, nec verè mortuus fuisset, uti
Saturninus teste *Irenæo l. 2. c. 22. Basilides, Leucippus, & Milesius,*
monitore Epiphanio heresi 24. & 8. Marcion annotante Philastrio l.
de heresib. c. 45. Cerdoniani & Manichei referente Augustino l. de
heresib. cap. 21 & 46 mendaciter olim docuerunt. Absit etiam
ut improprietatem in subjecto agnoscamus, quasi homo Christus
Jesus Tim. 2. v. 3. improprie Deus esset, quæ impia Arrianorum
fuit assertio, hodieq; à Sociniano ab ore redacta est. Filius itaq;
Dei, qui Deus est, verè est homo, non aliquid homini simile. Filius
etiam Dei qui est Homo, verè est Deus, non Deo tantummodo
similis. Multò minus in Copula improprietas esse potest. Nam li-
cet interdum Est improprie possit sumi, uti annotavit Philippus
Dutriciu, Est tamen quatenus copula est, nunquam improprietas
est capax, quod alii prolixè d'ducunt,

17. Hos

17. Hoc argumentum non solummodo Durandi, sed & Calvinianorum & plerorumq; pontificiorum thesia destruit, qui tropicum, figuratum, synecdochicum & verbale hinc urgent, ad quod sequens referimus, ex doctrina syllogistica petitum, ita argumentantes. Illi termini non sumuntur improprie in conclusione qui ex terminis proprie sumptis per bonam & formalem consequentiam deducuntur. Atqui hi termini, *Deus est Homo*, ex terminis proprie sumptis, per bonam & formalem consequentiam deducuntur. E. hi termini *Deus est homo* non sumuntur improprie in conclusione, & per consequens hæc propositio, non est impropria.

18. Consequentia probatur Nam constans est logicorum effatum, quod in dicto de omni & nullo etiam habet fundamentum, in conclusione neq; plus neq; minus debere esse quam in præmissis. Notum est etiam quod vulgò idem termini repetendi exposcantur. Nam si aliter termini sumerentur in conclusione ac in præmissis, idem termini non repeterentur & sic vel plus vel minus esset in conclusione, quam fuisset in præmissis. Præterea nota est eruditorum Logicorum imprimis Petri Hurtadi à Mendoza assertio, conclusionem à præmissis realiter non differre. Atqui si termini in conclusione aliter sumerentur ac in præmissis, nõ identitas realis posset observari sed illud concluderetur, quod à præmissis realiter distingueretur.

19. Minor principalis syllogismi syllogismis hisce expostionis declaratur & confirmatur. Nam quando colligo

Messias est Deus.

Messias est Homo. E.

Quidam Homo est Deus.

vel. Hic Christus est Deus.

Hic Christus est homo E.

Q. Homo est Deus.

termini *Deus* & *Homo*, ut pote conclusionis improprie sumi nequeunt. In præmissis enim ejusmodi improprietas non occurrit, sed cum ibi vox *Deus* sumatur proprie, prout est spiritus independens

Homo

Homo autem prout est animal rationale, eo ipso etiam conclusio nullam improprietatem habere potest. Deus ergo homo est, non improprietate sermonis, quod vult *Durandus*, neq; syncdochicè uti *Goclenius*, neq; verbalis est uti *Beza*, *Danaus*, *Martyr*, & *Theologi Neostadienses* arbitrantur, neq; tantum realis est ratione hypostatis scilicet quod verbis largiuntur *Calviniani* & *Pontificii*; sed etiam ratione naturarum.

20. Et in hoc ultimo omne momentum & cardo nostræ controversiæ consistit, ideoq; majori diligentia considerandum, neq; sicco pede, quod plurimi, faciunt prætereundum. Non autem ex Theologia fundamenta desumimus, illud enim Præceptoribus nostris Dominis Theologis relinquimus, sed ex principiis Logicis orthodoxam sententiam demonstrabimus, veritatemq; indagabimus, ut unusquisq; videat ingentem Logicæ etiam quoad præsentem materiam in Theologia usum.

21. Pergimus autem argumentari hoc modo: Quicquid formaliter in præmissarum terminis innuitur, illiusq; ratione de subjectis præmissarum dicitur, illud etiam ex conclusionis terminis, illorumq; significatione, cujus respectu de subjecto conclusionis dicuntur & verificantur, non potest abesse propter absurda § 18. annotata, quæ sequerentur exindè. Quemadmodum enim iidem termini debent repeti, ita etiam eodem modo significationem suam subjectis debent attribuere. significatio enim est quasi anima vocum & terminorum, quæ si alia atq; alia constituitur vox & terminus manet materialiter tantummodò, quo ad sonum & articulationem, simpliciter autem loquendo, propter significationem mutatam, alius terminus Logicè loquendo exurgit. Hinc quando dico: *Vulpes est brutum. Herodes non est brutum. E. Herodes non est Vulpes. Vulpes semper propriè sumitur, & sic Identitas terminorum manet, Quod si autem argumentarer: Herodes est Vulpes. Herodes non est brutum. E. Quoddam brutum non est vulpes.* termini eo ipso mutantur, quia in majori aliam habet significationem vulpes, quæ desinitur in conclusione, licet materialiter, quoad sonum & articulationem vulpes conclusionis & præmissarum non differat, ita & in hoc Syllogismo:

Q. dif.

Q. *disgregat visum est album. Q. paries disgregat visum. E. Q. paries est albus.* Tò album eandem retinet significationem, quemadmodum enim album ratione formæ in præmissis consideratur, ita etiam formæ significatio in conclusione propter eandem rationem separari nequit.

22. Jam subsumimus: Atqui in syllogismo expositorio S. 10. *Deus & Homo* in præmissis formaliter naturas important, & ratione illarum etiam de subjectis verificantur, quando enim dico. Hic Christus vel Messias est Deus, voce Deus formaliter natura divina significatur non aliter, ac albedo in albo, Christus enim reverà, non tropicè, non synecdochicè, non ratione hypostaseos tantum est Deus, sed simpliciter Deus est, quia est spiritus independens, quæ alias definitio Dei est, estq; verus Jehovah, Num. 14. v. 22. Pl. 95. v. 8. Esa: 63. v. 10. 1 Cor. 10. v. 9. Deus super omnia in secula benedictus. Rom. 9. v. 5. Creator Joh. 1. v. 3. Col. 1. v. 26. Heb. 1. 2. 1 Cor 8. v. 6. & sustentator rerum omnium, Col. 1. v. 17. Heb. 1. v. 3. Joh. 5. v. 16. ideoq; divino cultu afficiendus Joh. 5. v. 23. Act. 7. v. 9. Phil. 2. v. 10. quæ loca tamen omnia contra adversarios explicanda Theologis relinquimus, hoc loco illa autem tanquam probata & contra adversarios propugnata præsupponimus. Ita etiam hic Christus & Messias Homo est verè & simpliciter, veram enim naturam humanam habet illaq; præditus est. Ipse n. eodem modo quo pueri participes sunt carnis & sanguinis *μεγαλωτησιως* quoq; eorundem particeps est factus Heb. 2. v. 14, ita ut *ΝυϞ* factus sit caro Joh. 1. v. 14.

23. Conclusio itaq; necessariò sequitur: Ergo Deus est Homo, in conclusione etiam naturas significat, & ratione illius significati, Deus dicitur de homine & Homo de Deo.

24. Nullus ergò tropus nulla synecdoche non nudus verborum strepitus, sine reali aliqua convenientia & *κεινωσια*, uti nostri adversarii dicunt, sed realissima prædicatio (voce hac latius accepta) est, quemadmodum ergo horum syllogismorum

Sacharum est album

Sacharum est dulce, E.

Q. album est dulce.

H

Item;

Item: Hornejus est Philosophus

Hornejus est Theologus, E.

Q. Philosophus est Theologus,

album & dulce non quo ad verba tantum ununtur & prædicantur
ut & Theologus & Philosophus, sed sine tropo, sine synecdoche,
sine impropriate, ratione etiam formalium significatorum: ita
etiam Deus est homo, non quoad nuda verba, sed etiam quoad
rem verbis significatam non tantum ratione hypostaseos (quam ta-
men non excludimus à re ipsa quemadmodum album & dulce,
Theologus & Philosophus subiecta non excludunt) sed & ratione
naturarum, utpote formaliter in præmissis significatarum, quod e-
rat probandum.

25. Nihil itaq; efficiunt *Thomas, Capreolus* aliq; Pontificii
& Calviniani à nobis parte prima nostræ dissertationis citati, quan-
do semper ad distinctionem inter naturas & hypostasin, quoad
hanc propositionem, tanquã claudus ad equum confugiunt, hancq;
difficultatem se posse subterfugere purant, dicentes nostram enun-
tiationem non esse veram, nec propriam ratione formarum, quas
signant (non nostris sed ipsorum verbis rem enunciamus) subje-
ctum & prædicatum, sed ratione suppositi utriusq; naturæ. Nam
longè aliud & *antecedentes* exigunt, quemadmodum enim dulce de
albo, etiam ratione formæ dicitur, ut tamen subiectum non exclu-
dat, in quo album & dulce ununtur; ita etiam absit, ut nos hyposta-
sin seponamus, & extra unionem personalem Deum de homine, &
hominem de Deo dicamus, sicut enim extra sacharum vel lac vel a-
liud subiectum, album non est dulce: ita Deus extra unionem non
est homo, ab æterno enim Deus fuit Deus, & ἄρχῆς etiam ab æter-
no ἄρχῆς, Deus tamen & ἄρχῆς ab æterno non fuit homo.

26. Hoc fortè alicui scrupulum injiciat quod à nobis dictū
fuerit, terminos ejusmodi concretos, & ex syllogismo expositorio
collectos subiectum non excludere, cum ita præter formam etiam
subiectum videantur inferre; verum licet concedamus, utrumq;
significari, ad hæc tamen diversitas significationis potest observari.
Forma enim principaliter & primo ibi significatur, subiectum verò se-
cundario

secundario & consequenter, v. g. album & dulce duo innuunt, i. sub-
jectum, quod materiale Summulistis dicitur, estq; in albo & dulci
Sacharum vel aliud, quod ab altero aliquam denominationem seu
appellationem suscipit, uti loquitur *Philippus Durieu tract. 1. part. 1.
cap. 1. art. 5. quest. 2.* Secundo formam, quæ est omne illud, quod
alteri aliquam denominationem, seu appellationem tribuit, ut albe-
do ratione albi, & dulcedo ratione dulcis. Utur autem quando dico
album est dulce, subjectum non excludatur, sed in recto significetur,
uti itidem Summulistæ loquuntur, & ex iis *Philippus Durieu
loc. cit. art. 7. quest. 3.* tamen forma principaliter significatur, inq;
his terminis primariò attenditur, secundum quod principale signi-
ficatum, contracto tamen ad subjectum, iudicium Logicum exer-
cetur.

27. Quemadmodum igitur quando dico, Sacharum est al-
bum, in t^o albo non tantummodò minus principale, sed & princi-
pale & formale significatum reperitur: Ita etiam quando de Sacha-
ro prædicatur, non solummodò de Sacharo ratione materialis, sed
& ratione formalis dicitur, alias enim nullum accidens diceretur de
suo subjecto, cum subjectum subjecti non sit accidens, sed accidens
est, quia subjectum minus principaliter significat, principaliter au-
tem formam, quæ t^o accidens constituit.

28. Hanc nostram assertionem locus *lib. 4. Metaph. tex. 14.*
declarare potest, ubi Aristoteles docet, accidentis non esse accidens
nisi eidem utrumq; accidat. Id scilicet intendit accidens de alio acci-
dente non verificari ratione principalis significati nisi subjectum
commune fuerit. Hinc etiam *Durandus lib. 3. sentent. distinct. 22.
quest. 1.* hanc notatu dignissimam regulam ponit, atq; ad verita-
tem propositionis requiri, ut omne id, quod significatur voce præ-
dicati (nisi contineatur determinatio alienans vel diminuens) con-
veniat subjecto. Sic ut hæc sit vera, quod tibi trado est poculum
aureum, oportet ut & poculum sit & ex auro constet. Quod si
vel ex auro non constet licet poculum sit, vel poculum non sit, licet
ex auro constet, falsa propositio erit.

29. Jam applicetur hæc regula ad nostram enunciationem
H 2 & vi-

& videbunt adversarii, quod non sufficiat, ut suppositum quod est Deus, conveniat supposito quod est homo, uti quidem solent resolvere, & ita identicam propositionem constituere, neq; formale significatum includere, sed ut id etiam quod significatur conceptu Dei attribuatür etiam homini non tamen extra suppositum, quem admodum enim accidentia de accidentibus Aristoteli *lib. 4. Metaph. text. 14.* dici non poterant, nisi utraq; eidem inessent; ita etiam Homo de Deo ratione formalis significati non diceretur, nisi inesset eidem supposito:

30. Et hæc nisi fallor adversariorum nostrorum thesin verius dixissem præconceptam & nullo firmo argumento innixam hypothesein destruunt. Ne tamen aliquid prætermisisse videamur, in specie etiam placent opiniones parte primâ propositas examini subijcere, sed breviter, & candidè. *Goelenius ex §. 24. part. 1.* tropum hic fingit. Verùm ubi tropus est, mutatur vox à propriâ significatione in aliam, uti habet *Fabius l. 8. c. 6.* vel uti *lib. 9. c. 1.* tropus est dictio ab eo loco in quo propria est translata in eum, quo propria non est. Atqui hominis & Dei significatio non mutatur, neq; mutari potest, uti ostendimus. Eadem enim est proprietas terminorum in conclusione, quæ fuit in præmissis. Hoc eodem modo etiam *Piscatori* obviam imus, cui & hoc reponimus, quod ridicula futura sit *αιάλησις* nostræ propositionis. Si enim triplex Synecdoche (quod tamen nullo fundamento à *Piscatore* fuit prolatum, sed tanquam Prætorium edictum positum) in nostra propositione lateret, & primò, Deus poneretur pro filio Dei; secundò, divina natura pro tota persona Messia; tertio tota Persona pro natura humana v. g. animali rationali. Ergo Deus est homo haberet hunc sensum, homo est homo. Egregia scilicet analysis, quæ ex calido frigidum, imo ex docto stolidum posset facere utpote cui non absurdum est, ita voces & terminos mutare, ut neq; vestigium propriæ significationis relinquatur. Credo *Piscatorem* dormitasse cum hæc scriberet.

31. Et *Beza* habet in quo acquiescat Propriam enim significationem vocabulorum horum concretorum doctrina syllogistica perpsi-

perspicue exhibuit. Non itaq; verbalis tantummodo est, ita quod proprie verba sonant, ad rem non sit transferendum. Quemadmodum enim divina natura non verbaliter tantum sed realiter assumptis humanam naturam, & quidem ut pueri carnem & sanguinem *Heb. 2. v. 14.* ut ita πῶν πληρωμα τῆ θεότης & σαρκικῆς in Christo habet *Col. 2. v. 9.* verba etiam rem ipsam in propositione denotabunt. Neq; Eutychianismus exinde consequitur, uti Bezae conjectura est. Aliud enim de Eutycha ex *Evagrio lib. 1. Histor. Ecclesiast. cap. 19.* & *Nicephoro lib. 12. cap. 47.* & *lib. 18. cap. 52.* colligitur. Eutyches enim in Concilio Chalcedonensi interrogatus de sua doctrina ita respondit: Ego Eutyches ante unionem ex duabus naturis profiteor Dominum nostrum Jesum Christum esse genitum. : post unionem autem unam ejus esse naturam & divinum ejus corpus, neq; nobis substantiale, neq; iudem nobiscum perpeffionibus obnoxium fuisse. Jam argumentetur Beza, ut orthodoxam sententiam eliminet, & ad Eutychianismum referat, & nos colligemus terminos.

32. Personam deniq; ab altera natura in concreto posse denominari *Beza & Danæo* concedimus, sed quod unum concretum ratione formalis & proprii significati, de altero etiam concreto dicatur firmiter ostendimus. Unusquisq; igitur, qui non ingenium in calcaneo habuerit facile animadvertere poterit nil nisi verba esse quæ apud verbalium prædicationum assertores & propugnatores reperiantur. Quando autem *Danæus* opinatur Patres per *ἁνω-
ντιαν ἰδιωματων* verbale quid intellexisse, in antiquitate prodit vel inscitiam vel proterviam, quâ de re tamen consulendus est magnus *Chemnitius* in *lib. de duab. Naturis in Christo.*

33. Neq; ratio *Danæi* alicujus momenti est, quasi naturæ divinæ respectu ideò non possit esse realis prædicatio, quia Christi Deitas non sit humanitas. Egregia scilicet consequentia quam miror cur urgeat *Bellarminus*. Nam dulce (maneamus in nostro trito exemplo) licet realiter ratione formalis conceptus albo tribuatur, ex eo tamen non sequitur, quod dulcedo sit albedo. Sic realiter Philosophus est Theologus, quod si quis tamen ex hoc collegerit Philosophiam esse Theologiam risu excipietur. A concretis enim ad

abstracta simpliciter non valet consequentia. Habent quidem Dialectici regulam, de quo dicitur unum conjugatorum de eo etiam dicitur alterum, sed illam non universalem esse etiam pueri ex *Philosopho Dutrieu tract. 4. part. 1. cap. 4. art. 1.* norunt. Valet enim tantummodo in essentialibus v. g. Physicus est sciens, E. Physica est scientia, album esse coloratum, E. albedo est color; non autem in propositionibus per accidens, uti *ibidem observatione 2.* habet Dutrieu, non enim sequitur album est dulce E, albedo est dulcedo.

¶ 34. *Bartholomaeus Keckermannus § 31. partu prime* plausible utebatur methodo ut jurasses ipsum rem acu, uti in proverbio est, retegisse. Sunt tamen nonnulla nobis minime ad salivam & cum praecipue sub concreti alia atq; alia acceptione errorem suum palliare allaboret erit, quod palpum, quem nobis obtrudere conabatur, protrahamus. Quando igitur dicit, Deum in concreto pro persona tumi id duplicem potest habere sensum: 1. *Quasi omne id quod in tota persona Mediatoris formaliter & principaliter importetur, etiam eodem modo voce Deus in nostra propositione significetur, quo modo nos negamus.* Nam in tota persona Mediatoris v. g. Christo significatur totum ὁφιστάμενον & sic & humana & divina natura formaliter & principaliter, quod jam olim ante nos subtiliter uti solet docuit *Scotus loc. cit. § sed de ista.* In nostro autem termino Deus divina natura sive Spiritus dependens formaliter significatur, minus principaliter autem connotatur (utemur paulo aliter hac voce, ac ea usus fuit Dutrieu, sine dubio cum *Avicenna & Mendoza* statuens minus principaliter formam in connotativis significari, quod tamen nos alias tanquam falsum cum *Averroë lib. 5. metaph. tex. 14. Gregorio de Arimino l. 1. sent. dist. 8. quest. 2. artic. 4.* arbitramur) suppositum. 2. *Quod ex parte rei totam personam praesupponat* quomodo libenter nos concedimus, quod Deus in Christo ex parte rei suppositum praesupponat. Verum nihil facit contra nos: aliud enim est terminum aliquem ex parte rei aliquid exposcere, aliud vero formaliter significare, quomodo album & dulce subjecta quidem sua postulant, neq; sine illis verificantur, subjecta tamen sua formaliter & principaliter non significant.

35. Keckermannus igitur nostrā pace vel subiectum vel prædicatum vel concretè vel abstractè explicet, orthodoxam sententiam tamē non evertet. Nemo enim orthodoxorū abstracta de se invicem, quatenus talia dicere voluit. Absit enim ut naturas confundamus, quas ἀδιαιρέτως, ἀδιασπείτως, (quod addit Damascenus) ἀχωρίστως, ἀσπείτως, ἔσυναχούτως uniri & unum ὑφίστασθαι ἐν θεῷ θεῶν ἐξ αἰπέτως καὶ μονοθεῶτως constituere credimus.

36. Sumimus & nos concretè vocem DEUS, ut ex parte rei personam Mediatoris non excludat, neq; tamen exinde synonymica prædicatio in qua species infima de Individuo extraordinario prædicatur, oritur. Nam 1. species potentiā & virtute includit omne quod in Individuo quatenus tali latet. Atqui homo non includit potentiā vel virtute quod in hoc Individuo Deo concretè sumpto pro persona Mediatoris (uti sumit Keckermannus) latet. Deus enim in concreto includit hunc Deum & λόγον qui virtute non includitur in homine tanquam concepta superiori. Ergo. 2. neq; est homo Synonymum ratione Dei, ut synonymica prædicatio exoritur, quod infra ostendendum erit.

37. Voluissim etiam 3. ut Keckerm: Theologos nominasset qui concretum existimant esse totum, abstractum autem partem. Certè animam, pedem, &c: abstractum dici hominis in Schola Theologorum hactenus audire non licuit. Ex Damascō suæ Confessionis homine feliciter hac de re loqui discere potuissim, qui f. 28. in examine l. Chemnit. de duab. Naturis in Christo, abstractum formam ipsam rei per se consideratam significare atq; menti nostræ representare; concretum verò eandem sed in ipsis rebus singulis subsistentem vel inhaerentem, iudicat, qui tamen aliās hac in materia an mentem magni nostri Chemnitii assecutus fuerit; huius loci non est dispicere.

38. Posito etiam subiectum sumi concretè & prædicatum abstractè (ipsius explicatione non repudiata) adhuc haberemus, quæ contra ipsum urgere possemus. Nam aliud est Deus est homo, aliud Deus habet humanitatem, ut jam dudum ex Bonaventura l. 3. dist. 7. art. 1. q. 1. videre potuissim. Certè & Deus concretè scilicet confide-

consideratus pedem habet, Deus tamen ideò pes non est, quod rectè observat candidus Bonaventura. 2. Si pro toto subjectum ponitur, prædicatum autem partem innuit, prædicatio paronymica locum haud invenit. Pars enim hæc (nominabimus ita propter Keckerm:) procul dubio ad essentialem quam proximè accedet. Atqui pars essentialis vel huic analogæ essentiali quid innuit. Sic animatum ratione hominis non paronymum est sed univocum.

39. Omitto deniq; quod sibi ipsi contradicat. Ultima enim ejus verba § 31. part. 1. citata sunt hæc: *Etsi verò homo & Deus, absolute considerata, disparata sint; tamen quatenus sunt partes unius totius quod constituunt, non amplius pro disparatis sed pro comparatis & concurrentibus haberi debent. Atqui abstractè (Keckermanni sensu) sumpta subjectum & prædicatum, quatenus sc: partes sunt unius totius, ut hac vice loquitur, falsum dicunt. Si verò abstractè sumatur, ait paulò ante, tum subjectum, tum prædicatum, ut Deitas est humanitas, tum prædicatio plane falsa est; quia una pars totius nunquam est altera. Neq; concretè sumere terminos hos potest. Nam concretum apud ipsum totum est & tota persona. Atqui h. l. in fine vocat partes unius totius quod constituunt. Egregia scil: subtilitas Keckermanni!*

40. Concludo 3. Hæc Enunciatio DEUS EST HOMO non est identica. Posita est hæc conclusio à Scoto l. p. 1. cit. § 41. & Gabriele Vazquez l. c. 4. n. 22. hoc modo: *Cujus Enunciationis termini formaliter distinguuntur, illi non constituunt Enunciationem identicam. Atqui hujus Enunciationis termini formaliter distinguuntur. Ergo hi termini, DEUS est homo, non constituunt Enunciationem identicam.*

41. Minore satis in superioribus probatà ad Majorem accedimus, quæ ex terminis nota esse debet. In hoc enim Enunciatio formalis ab identica differt, quod illa ad minimū distinctionem rationis inter principalia significata inferat, hæc verò nec ratione (ratio cinata scilicet) distinctos terminos possideat. Errat enim Mart: Flacius, quando l. 4. Log. Gen. c. 2. inquit, Illas prædicationes in quibus definitio prædicatur de definito esse identicas. Nam Prædicatio iden-

identica est, cujus subjectum & prædicatum sunt ejusdem prorsus significationis, ut homo est homo. Ensis est gladius, norante *Durieu tr. 1. part. 1. cap. 2. art. 2.* Videatur etiam *Mendoza Disp. Log. s. sect. 6. §. 22.* & *Fr. Toletus q. 2. de Individuo f. 46. b.*

42. Non ignoramus itaq; aliud esse in Christo hypostasin & personam, quæ est & dicitur homo; non illud, quo Christus homo, de qua ignorantia quidem orthodoxus consensus ex §. 36 part. 1. (heterodoxus verius dixisset) Augustanæ Confessionis viros arguit. Sed quid exinde? Quò etiam distinctio tendit, qua quo Christus homo est, persona non est, sed quod in Christo homo est, persona intelligatur? Certum est suppositum Christi quod est homo esse personam, ipsam autem humanam naturam præcisè consideratam non esse personam. Atqui hoc nostrates ex sacris monumentis & antiquitate jamdudum ad ravim usq; inculcarunt, ut & sequens quod persona Christi sit filius Dei, assumptam & subsistentem in se habens humanitatem, qua homo est. Cum quibus igitur pugnat? cum larvis credo.

53. Sequentia fortè magis prement nos, quando refert: *Cum itaq; hinc liqueat, propter ejusdem hypostasis in subjecto & prædicato identitatem, hominem Christum esse filium Dei, prædicatione verè identica, quæ videlicet idem de seipso hoc est Filius Dei de sua hypostasi, ab altera & assumpta natura appellata, propriè & essentialiter prædicatur? Nequaquam.* Nam 1. quæ consequentia, Quod est homo est persona Filii Dei. Ergo in subjecto & prædicato inferitur eadem hypostasis? 2. quomodo hoc contra nos. 3. quâ ratione & hoc sequitur, In subjecto. & prædicato est identitas hypostasis. E. est prædicatio identica. Nam subjecta prædicationum per accidens semper coincidunt, uti supra ex l. 4. Met. 1. 14. audivimus. Prædicationes tamen per accidens non sunt identicæ, hæc enim diversa formalia significata terminorum excludunt. 4. Quæ quæso confusio? Nos loquimur de hac Enunciatione *DEUS est homo.* Consensus vero de hac, *Homo Christus est Filius Dei.* de qua nostri Theologi hactenus verba non fecerunt. Fortè existimant nos fungos esse, qui ipsis quidlibet pro quolibet poni concedimus. 5 Non

statim quando idem dicitur de seipso ex parte rei prædicatio identica oritur, sed quando etiam utriusq. est eadem significatio. Quando enim dico, *Deus est justus*, Deus & justitia sunt unum & idem ex parte rei, quæ tamen formalem prædicationem faciunt. 5. Identica prædicatio non est essentialis propriè loquendo.

44. Neq. Magnus noster & beatus Lutherus contentione fervore seductus, sed rei veritate commotus scribit, inter hominem & Deum (absolutè scilicet: & in abstracto quatenus considerantur) longè majorem in ratione subjecti & prædicati, diversitatem & repugnantiam esse, quàm inter panem & corpus Christi, & inter bovem & asinum. Major enim distantia est inter rem finitam & infinitam, quam inter duo finita, ut de se constat.

45. Falsum deniq. est quod omnes docti judicent, sicut in pane & corpore Christi, in Bove & Asino, vel rerum inter se dūparatarum & repugnantium & quarum in Subjecto & Prædicato mutua contradictio est, ita quoq. in homine & Deo suam cuiusq. indicat, necessarioq. præsupponit hypostasin & subsistentiam: quod nemo nisi Nestorianus quispiam ausus est affirmare & docere. Nam non omnes doctos ita sentire ex eo manifestum est, quod Augustanæ Confessionis addicti hoc affirmare non audeant. Non credo autem tam elatos esse Autores Orthodoxi consensus, ut sibi solis eruditionem tribuant, nullum autem doctum inter nos reperiri arbitrentur. Alii certò Calviniani modestiores & a quiores aliàs sunt, ut non sine præfatione honoris vel Lutherum, Chemnitium, & ex iis qui hodie vivunt, Gerhardum, Calixtum & Horneum nominent, & quidem doctissimos, qui omnes tamen hanc thesin propugnant.

46. Neq. quando de pane corpus Christi dicitur contradictio est vel repugnantia Christus enim veritas ipsa Joh. 14. hæc dixit, Matth. 26, 26. Marc. 14, 22. Luc. 22, 19. 1. Cor. 11. cui repugnantia & contradictiones velle tribuere summa blasphemia est.

47. Et hoc minus solidè fuit dictum, asinum & bovem contradictionem esse. Contradictio enim est inter Ens & non Ens, vel inter affirmationem & negationem, teste Philosopho *l. Categ. s. 19.* Atqui neq. bos neq. asinus vel non Ens vel negatio est. Important

portant quidem prædicata quæ ad contradictionem possunt redigi, quod tamen diversum est à contradictione terminorum, quæ insuper omne medium excludit, quod etiam bos & asinus non faciunt.

48. In Deo & homine præsupponi hypostasim & subsistentiam non inviti concedimus, neq; quisquam nostræ Confessionis id unquam negavit, sed quid hoc ad institutum authorum qui orthodoxum consensum nobis reliquerunt?

49. Dicimus 4. **Hæc Enunciatio, DEUS EST HOMO**, non est essentialis vel univoca. Hæc conclusio est Scoti & aliorum §. 46. 48. 49. cit. contra Thomistas & alios Calvinianos, probaturq; à Scoto solidè, cujus argumenta contra Capreolum & Cajetanum defenderemus, nisi præter opinionem theses ex-crescere animadverteremus.

50. Brevitatis ergò ita argumentabimur: Cujus propositionis prædicatum formaliter sumptum non est de essentia subjecti formaliter sumpti, illa neq; est essentialis, neq; univoca. Atqui hujus propositionis prædicatum formaliter sumptum non est de essentia subjecti formaliter sumpti. E. hæc propositio neq; est essentialis neq; univoca.

51. Major propositio ex terminis nota esse debet. Propositio enim essentialis quomodocunq; sumatur ex §. 48. & 49. part. 2. non est de essentia subjecti, termino hoc latè sumpto, quo modo sumit Javellus l. 5. Met. q. 20. rationem formalem quatenus idem est ac conceptus quidditativus (uti etiam continet qualitativum essentialem quem ita barbarè Scholastici vocant) datum per prædicata per se in primo modo. Ita & Univocum, teste Aristotele c. 1. l. Categ. non solum nomen sed & secundum illud nomen rationem substantiæ (id est definitionem) us vocatis tribuit, quod itidem vel essentiã vel de essentia importat.

52. Minor ex antea dictis patet. Deus enim in hac propositione, *DEUS est homo*, formaliter spiritum independentem innuit, homo autem animal rationale. Atqui animal rationale non est de essentia spiritus independentis. Nam major est distantia horum significatorum formalium, ac albi & dulcis, quæ tamen quod de se-

invicem essentialiter dici nequeant, etiam ii sciunt, qui parum sciunt.

53. *Cajetanus* quem sequuntur *Richardus l. 3. dist. 7. art. 1. q. 1.* & *ad 2. Almainus ib. q. 2.* aliiq; Thomistæ ad suppositionem tanquã sacram anchoram in refutatione hujus argumenti confugiunt, dicunt enim hæc nomina *Deus* & *homo* supponere pro habente naturam sive humanam sive divinam, ita, ut *Deus* idem sit quod habens Deitatem, *homo* autem idem, quod habens humanitatem, nempe suppositum, & quia est idem suppositum, idemq; habens naturam divinam, inferunt rectè dici *Deum* esse hominem, & hominem *Deum*; sensum enim volunt hunc, habens naturam divinam est habens naturam humanam & contra. Hinc *Cajetanus in art. 1. l. c.* quem ut solent sequuntur alii, autumat hominem necessariò convenire *Deo* quatenus in prædicta propositione supponitur. Nam nomen *Deus* in ea non supponi credit pro natura, sed pro persona nempe pro habente Deitatem; nec pro illa utcuq;, sed ut est sub duabus naturis, nempe pro *Christo*: sic autem necessariù censet esse essentialiter *Deo* esse hominem, licet *Deo* absolutè non conveniat necessariò, neq; cuivis de quo dicitur.

54. Verùm i. falsa est hypothesis quasi *Deus* supponat pro eo quod habet Deitatem. Nam aliud natura syllogismi efflagitat, quæ uti suprà diximus, naturas in concreto concludit. Cum n. quælibet natura de supposito in quo est & à quo sustentatur, prædicetur, & de eodem supposito dicantur duæ naturæ in *Christo* concretè significatæ, sequitur inter se eodem modo significatas prædicari. Per regulam syllogismi expositori enim, quod dicitur de toto subjecto, dicitur etiam de quovis, quod de illo prædicatur. Hinc *Damasceus l. 3. de fide c. 3. in fine* ait: *Ἔξ hic communicationis modus est utraq; videlicet natura, proprietates suas cum altera communicante, propterea quod unam & eandem personam constituent.* Et rectè *Bonaventura* dixit, propositionem ideò esse veram, non quia una natura sit de conceptu alterius, neq; quia illi in hæreat, nec per solum Identitatem sed propter unionem hypostaticam. Unde videbis ipsum *Fulgentium* non admittere hanc expositionem. Nam

l. 3. ad

l. 3. ad Transimundum c. 12. & 13. inquit, hominem susceptum merito Deum appellari, quia susceptus est. Jam si Deus idem esset ac habens Deitatem, sequi videretur, postquam Christus humanitatem habuisset, illam quasi suscepisset, quod erroneum.

55. Deinde concedamus Cajetano quod Deus supponatur pro habente Deitatem, quâ consequentia jam inferet hominem de Deo essentialiter prædicari. Cum enim, uti eruditè observat Vatzquetz Disp. 68. c. 2. n. 6. vox Deus absolutè ponatur & nullo nomine afficiatur, quo ejus significatum determinari & coarctari possit, sequitur certè supponi pro habente Deitatem universè, non autem pro hoc aut illo habente Deitatem. Sic quando dico *animal est rationale*, prædicatum rationale non coarctat neq. de terminat subjectum animal, ut pro sole homine supponatur, & illum solum significet, sed relinquit in sua significatione communi & universè accepta, licet reddatur vera propositio ratione alicujus determinati animalis, nempe hominis quod est rationale. Eadem ratio est in nostrâ Enunciatione DEUS est homo.

56. Præterea neq. hocq. urgeamus sed condonemus Cajetano per prædicatum subjectum determinari ut supponatur pro Persona filii habente Deitatem, adhuc non omne punctum tulit. Nam & hæc propositio *Filius Dei est homo*, non necessaria est, siquidè filius Dei non solum potuit non esse homo sed aliquando etiam non homo fuit. Quod autem Cajetanus addat, *hominem ita determinare subjectum ut non solum supponat determinatè pro filio Dei*, prout est sub duabus naturis, nempe pro Christo, falsum etiam est. Nam prædicatum non determinat subjectum absolutè positum, ut rem illam quam antea absolutè significabat, significet eam prout subest formæ significatæ per prædicatum. Nam si hoc fieret, nulla propositio esset contingens. Sic si prædicatum *doctus* in hac propositione, *DEUS est homo*, determinaret hominem non absolute sed prout subest tali formæ v. g. huic homini albo, non esset contingens, haberet enim hunc sensum: *hic homo albus est albus*.

Cum Deo!

I.

Incarnationis mysterium quo DEUS homo est *ἰσχυρῶς*
ἔστιν, ὑπὲρ λόγον, ὑπὲρ κατὰ φύσιν κλησῆς φύσεως, imò λό-
γον ὅσον ομίας ἀρετῶν esse libenter cum Justino de expositione fi-
dei facemur, neq. aliud responsum impetrare illi, qui ratione decem-
peda metiri hanc rem volunt, poterunt quàm quod jam jam nomi-
narus pius & doctus Pater reliquit: De modo Unionis, inquit, nemo
me interroget. Non enim verebor ignorantiam fateri; magis verò gle-
riabor quod credam τοῖς ἀπορήτοις, hoc est, arcana quæ non satis ex-
plicari possunt, neq. erubescam sed magis gloriabor, me esse & discipu-
lum & interpretem illorum mysteriorum ὧν ὁ λόγος ἔστιν ἡμεῖς ἀπὸ
τῶν κατὰ φύσιν.

2. Utur autem piis hisce & verissimis haud inviti calculum adjiciamus, hoc tamen non obstante, sicuti haecenus Logicè & perspicuè nī fallor de Prædicationibus Personalibus (ita enim Theologi nostras vocant) egimus; ita in hac etiam disputatione in id incumbemus sedulo ut, vera sententia circa naturam harum Enunciationum Logicè consideratarum eruatur, quæ cognitâ aliorum opinionones etiam facillè destruentur.

3. Concludimus ergò quintò: Hæc Enunciatio DEUS EST HOMO non est Prædicatio sensu Peripatetico & Aristoteleo. Rationem hujus theses assignamus hanc: Omnis Prædicatio sensu Peripatetico & Aristoteleo est Enunciatio directa. Atqui hæc Enunciatio, DEUS est homo, non est Enunciatio directa, E, hæc Enunciatio, DEUS est homo, non est Prædicatio.

4. Major ex Aristotele *part. 2. nostra Dissertationi § 8. & 9.* fuit posita, ubi audivimus Aristotelem distinguere inter prædicari, ut Lignum est album, & prædicari nullo modo & per accidens, ut, homo est Cleon, album est lignum & album est Musicum vel Musicum

K

ficum

ficum ambulat. Posteriora vera quidem esse, non tamen prædicari concedit Stagirita, nisi quis vellet eum ipso dicere, hæc prædicari cum addito *μὴ δαμῶς* scilicet vel *ἢ Συμβεβηκός*.

5. Minor ex §. ii. part. 2. etiam probatu facilis est. Nam ubi neq; terminus superior de inferiori, neq; de termino absoluto connotativus dicitur, ibi non est prædicatio directa. Atqui quando Deus de homine, & homo de Deo dicitur, ibi non terminus superior de inferiori, neq; terminus connotativus de absoluto affirmatur. E.

6. Minor iterum patet, & quidem quoad prius hoc modo: Omnis enim terminus superior de inferiori dicitur essentialiter, uti habet *Philippus Dutricus tr. 2. part. 3. c. 1.* Atqui homo de Deo non dicitur essentialiter & contra ex *part. 3. §. 49. E.* Quoad posterius verò hac ratione: Quicumq; termini quoad significandi rationem iidem sunt, illorum unus non sumitur ut absolutus, alter ut connotativus, sed vel uterq; est absolutus, vel uterq; est connotativus. Atqui Deus & homo ita se habent. Ergò.

7. Sexta Conclusio esto hæc: Hæc Enunciatio **DEUS EST HOMO**, non est Prædicatio accidentalis sensu Aristoteleo & Porphyriano. Vis probationis consistit quoad prius in hoc, quod prædicatio *μὴ δόξαν σημαίνων* sit prædicatio directa ex §. 7. c. 22. l. 1. *Post. Anal. §. 49. part. 2.* exposito. Atqui hæc non est directa uti vidimus. E. Posterius verò eodem modo colligitur. Prædicabilia enim Porphyrii directas prædicaciones efficiunt, uti post Interpretes ferè omnes Hornejus *parte 1. §. 17.* citatus rectè docuit. Jam quod nostra Enunciatio directa & naturalis non sit, sæpè hæctenus inculcavimus.

8. Septimam Conclusionem ordo postulat quam ponimus hanc: Hæc Enunciatio **DEUS EST HOMO** non est Paronymica sensu Aristotelis. In omni namq; Paronymica prædicatione ex mente Aristotelis tria observanda sunt, uti ferè omnes notant 1. forma denominans sive *ὀνομαζομένη* & *ῥέπουσα*. 2. Subjectum denominatum quod appellatione hac insignitur, & ipsum

ipsum; Paronymum sive denominativum quod utrumq; includit. Jam & in hoc omnes conveniunt formam denominantem ratione suæ significationis debere esse accidentalem subjecto denominato, licet alii hoc ex ipsa voce, uti *Cajetanus, P. Hispanus in Log. tract. 3. f. 84. Connimbricenses & Hornejus l. 2. Instit. Log. q. 6. f. 156*; alii ex voce graeca *ὑπὸ τινός* uti *Albertus Magnus & Toletus* colligant. Illa igitur *παρωνύμια* dicuntur quæ & habent *περσηγορίας* & *τένομα* & ratione istius appellationis de subjecto denominato dicuntur accidentaliter. Atqui homo in hac Enunciatione nullam habet *περσηγορίας* & *τένομα* ut accidentaliter de aliquo tanquam subjecto denominato dicatur. E. etiam homo de Deo *παρωνύμια* prædicari nequit.

9. Non sufficit enim ad Paronymicam propriè dictam Enunciationem ut accidens Logicum dicatur de suo subjecto, sed etiam requiritur ut ratione istius subjecti quod denominat habeat *περσηγορίας*, uti in *part. 2. §. ult. ex Aristotele* demonstravimus, ex quo etiam olim docuit *Albertus Magnus in Præd. tract. 1. Præd. 2. & postea Petrus Fonseca l. 1. Instit. Dial. c. 25.* qui idèd distinguit inter nomina connotativa & Paronyma. Sic Petrus est *συνδαίμων* accidentalis est prædicatio, non tamen paronymica. Idem iudicium esto de his: *Petrus est πυκλινός* & *πυλαυσιμὸς* quatenus aptitudinem tantum non habitum hæ voces significant.

10. Neq; obstat §. 52. *part. 2.* Nam licet probabili conjectura nitatur §. 52. cit. ab Aristotele tamen §. 20, 21, 22, 23, 24. *cap. 8. lib. Categ.* rejectus est, ex quo ipso etiam apparet Aristoteli non in Prædicamentis fuisse propositum ejusmodi terminos exponere ad quos omnes in universum Enunciationes possint reduci, sed placuit ipsi præcipuos hos addere, ut tamen alibi notiones secundas afferret, quæ & illis Enunciationibus possunt imponi.

11. Octavò colligimus: Hæc Enunciatio, **DEUS EST HOMO**, est Prædicatio per accidens & sensu Aristoteleo & Scholastico. Prius probatur: Quæcunq; Enunciatio verum quidem dicit, non tamen est prædicatio, illa est prædicatio

cario per accidens. Apud Aristotelem enim non occurrit medium, uti *part. 2. §. 8. 9. 10. 12.* ostendimus. Atqui hæc Enunciatio, *DEUS est homo*, verum dicit ut tamen non sit prædicatio. E. hæc Enunciatio, *DEUS est homo*, est prædicatio per accidens.

12. Quod verum dicat *part. 1. §. 8. & part. 3. §.* colligimus. Quæcunq; Enunciatio enim ex veris præmissis in legitima forma sequitur, illa etiam vera est. Atqui nostra mediante Syllogismo Expositorio sequitur. E. Quod autem non sit prædicatio in *hac parte 3. §. 3.* annotavimus.

13. Dices: Hæc Enunciatio, *DEUS est homo*, à nobis dicitur prædicatio per accidens; Ergò etiam est prædicatio. Consequentia videtur ex eo firma, quod vel à specie ad genus valeat consequentia vel à parte in modo ad totum in modo. (de qua vid. *Dutrieu tr. 4. part. 1. c. 2. a. 4.*) Nam negamus prædicationem per accidens esse speciem prædicationis vel partem in modo. Ex nostra enim & Aristotelis sententia est Tò per accidens determinatio alienans (qua de re *Dutrieu tr. 4. part. 2. c. 2. a. 2.*) quæ tollit significationem & rationem veram termini ab eo cui adjungitur, non aliter ac non licet argumentari; Diabolus est Deus hujus seculi *1 Cor. 4.* E. est Deus, hæc res est causa per accidens, Ergò est causa, hoc Ens est unum per accidens, Ergò est unum &c.

14. Posterius quod attinet, id etiam facili negotio explicatur: Prædicatio enim per accidens Scholasticis & Summulistis est, in qua uterq; terminus æquè aptus est prædicari. Hinc *Fonseca l. 2. Institut. Dialect. c. 1. ait*: Inter has (sc: naturales & indirectas contra naturam) media est alia quæ & præter naturam & per accidens appellatur, in qua nec id quod prædicatur est veluti forma ejus quod subicitur, nec id quod subicitur est veluti forma ejus quod prædicatur, sed ambo unius cujusdam alterius, ut si dicas: Album est dulce; vel dulce est album: Neutrum quidem est quasi forma alterius, sed ambo sunt veluti formæ lactis aut sachari. Hinc etiam *Philippus Dutrieu tr. 1. part. 1. r. 2. art. 2.* prædicationem inordinatam præter ordinem definit sub qua comprehendit prædicationem per accidens & identicam, quod sit illa in qua neutrum est aptius subijci vel prædicari quàm alterum. Jam Deus est homo

homo ita se habet, neutrum enim de altero aptius est vel prædicari vel subijci, & ambo unius cuiusdam alterius sunt. Ergò prædicantur per accidens.

15. Infirmum est & tanto in Philosophia versatissimo heroe indignum, quod habet *Gabriel Vatzquetz Bellomontanus p. 3. Disp. 68. c. 4.* qui nostram ex *Gabriele Byele* (indirectam quidem non tamen essentialem vel accidentalem prædicationem constituyente) maximam partem desumptam sententiam refellere conatur *n. 19.* quando disserit: *Hoc sanè ego non satù capio, inquit, Nam cum hæ prædicationes non sint inferiori de superiori, non videntur esse indirectæ. Adde nullum esse discrimen inter prædicationes contingentes & accidentarias, quod enim contingit alteri inesse, accidit eidem inesse.* Nam album ambulare contingere ipse Aristoteles affirmavit, ut tamen prædicari accidentaliter non concesserit. Ex *Fonsæca* etiam quem *n. 20.* refutat discere potuisset Vatzquetz plura dari inordinatarum prædicationum genera, malèq; harum indolem ad illas quando inferius de superiore dicitur restringi. Nam & dantur quædam inordinatæ contra ordinem v. g. album est lignum, ubi inferius de superiori propriè loquendo (imprimis uti *Dutrieu tr. 2. part. 3. c. 2. quest. quomodo differunt inferius & denomin: sumit*) non dicitur, ut & quædam præter ordinem, ut, album est dulce, Musicus est architectus, ubi neq; communior neq; superior est ratio unius ad alterum:

16. In ordine nona Conclusio hæc sit: Hæc Enunciatio, **DEUS EST HOMO**, est Prædicatio accidentalit & Paronymica, si latius voces sumseris neq; rigidè Aristotelem saqui volueris. Conclusionem hanc adducimus ut excusemus Scheckium, Gravverum, & alios magnos nostræ Confessionis viros, qui vocibus τῶν πῆρωνύμων, Συμβεβηκέτω acceperunt pro illis prædicatis, qui τυχόνως de aliis dicuntur, ut mille loca apud Grauerum (quod idem de Scheckio & aliis dicitur) ἐφθαλμοφανερῶς ostendunt. Unicus locus hac vice pro Graucro sufficiat ex erudito tractatu quem Absurda absurdorū absurdissima Calvinianorum absurda vocat de promptus, ubi f. 69. ex professo

explicat, quid voce paronymicæ prædicationis ut & accidentalis sibi velit, dicitq; : Paronymica seu denominativa prædicationis dicitur illa, in qua tale quippiam de subjecto prædicatur, à quo subjectum vel propter conjunctionem aut unionem aut aliam aliquam habitudinem denominatur, nec tamen est de essentia subjecti propositionis, sed importat aliquid extra rationem subjecti, de quo prædicatur. Et paulò post: accidens tantum *παρωνυμικῶς* prædicatur, quia importat aliquid extra rationem subjecti. Atq; in hac significatione priori etiam substantia quandoq; accidens dici potest, non quidem absolute & accidens prædicamentale, hoc namq; *ἐπιθετικῶς ἀδύνατον*; sed ratione attributionis, quatenus alicui in prædicatione *τοῦ ὀνόματος* tribuitur. Quid enim aliud est prædicari de aliquo tanquam accidens quàm prædicabile, quàm *τοῦ ὀνόματος* prædicari? Quis autem substantiam de substantia propter quandam *ἑνωστικῶς τοῦ ὀνόματος* prædicari posse insiciabitur?

17. Ita ergò argumentantur: Cujus prædicationis prædicatum ita competit subjecto ut non sit de essentia, illa est accidentalis & Paronymica. Atqui hujus prædicationis Deus est homo prædicatum ita competit subjecto, ut non sit de ejus essentia. Ergò hæc prædicatio, *Deus est homo*, est accidentalis & Paronymica.

18. Majorem ponunt tanquam manifestam, quæ etiam ipsi, illis hypothésibus, quas illi contra quos disputant assumunt, concessis, negari nequit. Præsupponunt enim i. vocem prædicationis latius sumi, quod apud Scholasticè Philosophantes (quem modum quamplurimi hætenus exosculati fuerunt) non infrequens est. Ita enim *Alexandrum Alesensem*, *Lombardum*, *Thomam*, *Scotum*, *Nominales*, & horum assèctas etiam recentiores *Dutrieu*, *Toletum*, & mille alios hac voce in hoc sensu uti, notius est, ac ut probatione indigeat.

19. Deinde id pro concessio sumunt, accidere sumi, uti opponitur essentiæ & sic etiam accidentale, essentiali. Tripliciter enim accidentis vocem sumi quis non ex *Cajetano* notat? i. scilicet uti opponitur substantiæ prædicamentali, quo sensu sumitur passim quando novem prædicamenta accidentium nomine veniunt. 2. uti opponitur essentiæ, quemadmodum enim substantia interdum sumitur

mius pro ratione formali & essentia uti c. 1. l. *Categ. in definitione* Univocorum & Homonymocorum, ubi ratio ² *Scotus* etiam accidentibus & Prædicamentalibus & Physicis competit, & alibi; ita etiam accidens (quòt modis enim unum, oppositorum sumitur, tot etiam alterum posse sumi tritum Philosophantium est axioma, quod in Aristotele etiam fundamentum habet) sumetur uti essentiae contradistinguitur. 3. pro quinto, prædicabili uti opponitur Proprio.

20. Jam ita colligunt. Si accidentale sumitur pro eo quod non est de essentia alicujus, cur prædicatio accidentalis non illa erit quæ prædicatum non est de essentia subjecti. Ex terminis enim nota hæc videtur esse acceptio quam plausibilem reddit Logi-
corum plurimorū hæctenus consensus qui in eo conveniunt, quod prædicatio accidentalis sit cujus prædicatum non significat essentiam. Prius probatum est *part. 2. §. 50. Ergò.*

21. De Paronymis etiam 3. id sibi concedendum efflagit, ut quemadmodum Scorum alii hæctenus sequi potuerunt, neq; hoc ipsis denegandum sit. Atq; hanc acceptionem non ignoravit Antonius Trombeta in *tract. formalitatū*, qui sequentia ponit: *Nota tamen, inquit, nos hic loqui extensive, non ut contradistinguitur denominativa prædicatio essentiali. Quam sententiam habet Scotus in quodlibeto q. 3. Scoto enim ea est denominativa, quando prædicatum non includitur in conceptu formali. Hæc Trombeta.* Eandem etiam vocabuli significationem reliquit Franciscus Titelmannus l. 2. *considerato Dialectica c. 7. §. 2;* Johannes de Radâ *part. 1. contraversiarum Theologicarum inter Thomam & Scotum controvy. 21. art. 2. f. 334.* qui ait: Prædicatio denominativa est illa, in qua prædicatum non est de essentia subjecti, sed extrr ipsum, qualis est prædicatio propriæ passionis de subjecto, & prædicatio cujuslibet accidentis etiam de subjecto in quo est. Alios auctores consultò omittimus, qui eandem sibi hypothesin dari postularunt, quæ doctissimo Scheckio & optimo Graüero nec non aliis minimè deneganda est.

22. Hinc fit ut argumenta etiam contra Graüerum & Scheckium excogitata, parum ponderis soleant habere. Argumentum

mentum enim Meisneri *part. 1. §. 55.* allatum non stringit. Nam & Major negatur §. 6. *part. nostra. 2.* Habitudo enim non quæcunq; specialis est fundamentum prædicationis Logicè considerata, sed generalis, quâ prædicatum vel est de essentia subjecti vel non &c. Atqui inusitata habitudo (concedamus enim Meisnero hunc modum loquendi) est specialis.

23. Deinde Deum & hominem disparatissimas esse species toto genere differentes, principiis Meisneri adversatur, imò rei veritati. Deum enim speciem velle dicere, aliàs Meisnerus non concedit, uti notum est.

24. An etiam homo & Deus in hac Enunciatione disparata sint quod argumentum primū præsupponit, & an Disparata prædicari possint quod argumentū alterum §. 56. *part. 1. citatum* poscit, explicatu difficile est, nō quidem ob rem ipsam, sed ob authores quosdam qui in magno estimio & apud alios & apud nos habentur, à quorum verbis abire, multis religio est, ut id, quod Cicero *l. 1. Tusc. quest.* de Platone dixit, quod etsi nullas rationes afferret (vide quantum homini tribuam inquit) Plato, tamen ipsum autoritate frangeret, & illi sæpius repetant.

25. Nos Philosophorum more liberè philosophabimur, & rem ipsam declarabimus. Ita enim neq; fumus præsentiarum auctoritatum (liceat verba Cornelii Martini in *comp. Metaph. s. 35. mea facere*) neq; aliud aliquid officiet, quo minus veritatem introspicere queamus.

26. Aliter enim in foro Theologorum, aliter verò in schola Logicorum disparata sumuntur. Theologi enim disparitatem magis æstimant ex conditionibus specialibus rerum, illaq; disparata vocant quæ per potentiam naturæ uniri nequeunt. Logici verò attendunt generalem prædicandi habitudinem, specialia ad disciplinas reales remittunt.

27. Videamus enim quid Logici hac de re dicant. Hoc ut manifestum fiat & ex Peripatet: & Ramistarum schola præcipuos afferemus. Peripatetici enim disparata dicunt repugnantia (quæ sunt quæ de eodem singulari simul verè affirmari non possunt) quæ non præci-

præcisè repugnant, uti habet noster *Dutricus tr. 1. part. 3. c. 3. art. 1.* vel quæ de eodem singulari simul non valent prædicari respectu ejusdem, uti habet *Franciscus Titelmannus l. 2. Consid. Dialect. c. 9.* quid insuper addit quod disparata dicta sint, quasi disseparata sive ab invicem separata. Ab invicem enim omninò separata sunt, cum sint naturæ pugnantissimæ, quas impossibile est in eodem singulari invenire.

28. Ita etiam *Jodocus Clichtovaeus tract. 4. n. 44.* disparata vocat, quæ de eodem non sunt verificabilia, sed cum unum affirmatur, protinus alterum negatur, quare neq; de se invicem negantur, ut homo est equus. Nullus enim homo est equus, & nullus equus est homo.

29. Ramistæ licet aliàs in horum terminorum acceptione à Peripateticis nonnihil abeant, tamen in eo præstantissimi conveniunt, quod disparata ex Ramo sint opposita, & hæc dissentanea, quæ quod definiantur, quæ à re dissentiant, isidem in aprico est. Videatur *Beurshusius l. 1. Dialect. c. 12. & 13.*

30. Atqui si cum Logicis loqui volueris sive Peripateticus fueris sive ad Rami aram sacramentum dixeris sine impietate dicere non poteris quod in hac Enunciatione, *DEUS est homo, DEUS & homo* sint disparata. Verè enim hæc de se invicem dici *part. 1.* fuit positum.

31. Ubi tamen notandum est, aliud esse disparata prædicari, aliud terminos in quibus disparata implicantur prædicari. Prius impossibile esse constans hætenus Logicorum consensus docuit; Posterius autem quod possit fieri domestica etiam exempla possunt suadere.

32. Quid enim communius est quàm ut doctissimos Theologos Philosophos dicamus. Hoc si verè de Theologis (quemadmodum etiam verissimum est) affirmabitur, ejusmodi propositio debet confici. Quidam Theologus est Philosophus. Atqui hæc propositio constat ex terminis, qui disparata implicant & includunt. Philosophus enim à Philosophia talis denominatur, quemadmodum Theologus à Theologia. Atqui Philosophiam & Theologiam

L

giam

giam esse disparata omnes norunt, neq; negare possunt ii, contra quos disputamus, qui ex specie diversis argumentari malunt ad disparata constituenda quam ex alio principio. Eadem ratio est, quando dico, *album est dulce*, Albedinem enim & dulcedinem disparata libenter concedo, album tamen & dulce disparata esse, sicut Logicorum, quos supra allegavimus, hypothesi, pernego. Eadem ratio est corporis & animatum hac: *Corpus est animatum*.

33. Quod si quis tamen hoc in loco disparata aliter sumere, & concretis quæ includunt disparata, etiam hanc denominationem tribuere & affirmare vellet, album & dulce, Theologum & Philosophum, animam & corpus disparata esse, ille quamvis à recepta definitione Logicorum abeat, procul dubio pronuntiabit, disparata formaliter considerata prædicari non posse, bene tamen disparata in concreto, quo loquendi modo utitur *Regius l. 4. Diss. Log. p. 842. Casus ait in Dialect. p. 319.* In adjectivis ex loco disparatorum fluere argumentationes. Hinc etiam Clarissimus *Scheiblerus c. 10. Topic. n. 9. & 10.* disparata hæc cum addito scilicet disponi tanquam connexa arbitratur. Non multum discrepat *Goclenius part. 1. probl. 57. & Hesselbein in Theorem. Log. c. 6. append. q. 2.*

34. Quodcumq; igitur dixeris, videbis nihil ob stare quo minus adhuc Grauerus habeat, quæ his objectionibus reponere possit. Cum enim Grauerus optimè noverit nostros Theologos cum magno *Chemnitio & Damasceno l. 4. de orthodoxa fide c. 9.* statuerent hanc propositionem veram esse, & hos terminos de se invicem verificari in concreto non in abstracto, ipsi etiam hæc objectio non incommodat. Et ita respondet *Grauerus in abs. c. 1. f. 70. Jacob. Martini in Diss. 3. q. 3. Anno 1623. publicè habita, Scheiblerus in Topicis, & alijs.* Neg, *Bonaventura* citante *Grauero f. 86. ait: secundum Catholicam veritatem absq; dubio necesse est concedere, hominem esse Deum & Deum esse hominem, pro eo quod dua natura ibi unire sunt in unam personam. Quæ autem in uno supposito uniuntur necessario de se invicem prædicantur, si accipiantur concrete.*

35. Quando autem Theologi disparata Deum & hominem vocant, id faciunt sensu in Theologia usitato, quatenus disparata sunt quæ

quæ per potentiam naturæ non conjunguntur. Et hoc modo olim etiam Gabriel Biell. 3. sent. dist. 7. art. 3. dub. 3. ad 6. notabile est hac voce: Pro responsione. inquit, notandum quod apud Philosophum (potentiam scilicet naturæ attendentem) Deus & homo sint termini disparati, quia diceret illam esse impossibilem Deus est homo sicut illam, Homo est asinus, & sic illa, Deus est homo, est prædicatio disparata nec essentialis nec accidentalis. Sed licet in hoc erraverint, quod dicebant hanc esse impossibilem Deus est homo, tamen accipiendo terminos disparatos quod naturaliter sive secundum potentiam naturæ non possunt de se invicem verificari nec simul nec successivè. Sic Deus & homo etiam apud Catholicos sunt termini disparati & ita prædicatio illa erit disparata, Deus est homo & sic nec essentialis nec accidentalis. Verum vocando terminos disparatos terminos non potentes de eodem verificari per quamcunq; potentiam, sic Deus & homo non sunt termini disparati. Idem ferè inculcat Vatzquetz l. c. n. 17. qui in hos omnes Doctores consentire dicit, qui consulendus est.

36. Jam liquet quid ad § 16. part. 1. sit dicendum. Posito enim quod species oppositæ sint disparata & anima & corpus & Theologus & Philosophus & album & dulce erunt disparata, quod malè negatur in arg. 2. Neg. obstat quod non sint substantiæ completæ, quasi scilicet etiam 1. substantiæ incompletæ non possint esse disparata v. g. *materia prima est spiritus*. 2. & incompletæ substantiæ specie distinctæ esse possunt sensu illorum contra quos disputo. Ex eo quod naturaliter Deus & homo dissideat, concedo apud Theologos posse vocari disparata, sed hanc acceptionem non obstat prædicationi per accidens, dictum est.

37. In altero exemplo Philosophus est Theologus accidens consentaneum de suo subjecto Physico, quod Ammonius *ὑπόκειται* vocat, dici, nego. Philosophus n. non est subjectum ejusmodi. Quod si subjectum Logicum *λογικὸν κεντρικόν* ab Ammonio dictum intellexeris, eo jure, quo consentaneum Logicum de subjecto Logico affirmari dicis, id & ego in hac Enunciatione, Deus est homo, inculco.

38. Ad 3. Respondeo non esse quæstionem an album notetur
lac, & an de lacte dulcedo tanquam inseparabile accidens prædicetur,
sed an album & dulce sint disparata in concreto, si expositio
prædicti viri optimi contra quem disputamus, procedat. Affirmativam
propter factam hypothesein, quæ duæ species quomodocumque,
consideratæ disparata dicta sunt, defendere debet, quæ eo ipso nostram
explicationem excusat.

39. Et ne videamur aliquid dixisse quod in Aristotele fundamentum
non habeat, ideo producam *c. 4. t. 14. l. 4. Met.* ubi disputat
accidentis non esse accidens, nisi quia utrumque eidem accidit, *ὅτι
συμβέβηκεν ἢ συμβέβηκες*, inquit, *ἔτι μὴ ὅτι ἅμφα συμβέβηκε
πάντα. λέγω δ' οἷον τὸ λευκὸν ἢ μακρὸν ἢ τῶ λευκὸν, ὅτι ἅμ-
φα τῷ ἀνθρώπῳ συμβέβηκεν.* Si album itaq; & Musicum non
sibi accidunt nisi ratione subjecti & quia homini tribuuntur certè
neq; alia disparata in concreto prolata de seinvicem quatenus talia
prædicari poterunt. Prius est, Ergò & posterius. Detur enim ratio
diversitatis. Aristotelem enim non de τῷ accidere subjecto in
sensu Physico sed Logico locutum esse, ea quæ à Durando *l. 1. dist. 8.
q. 2. & 4. & Suarez Diss. 13. sect. 4.* (quicquid etiam dicat Gregorius de
Arimino *l. 2. dist. 12. q. 2. a. 2.*) disputantur, evincunt.

40. Duo tamen sunt Meisneri *part. 2. Philos. Sobr. sect. 2.
q. 8. p. 923.* argumenta, quibus arietare nostram assertionem conatur.
Ita enim procedit: Qualis est abstractorum, talis etiam concretorum
distinctio. Abstracti enim concretiq; eadem est essentia. Nil differt
abstractum à concreto nisi modo significationis, non significatione
Scaliger *l. 4. de causis L. L. c. 91. p. 212.* Essentia est eadem cum re
cujus est essentia *l. 7. Met. c. 6.* Atqui abstracta ipsa in hac prædicatione
disparata sunt. Ergò & concreta.

41. In firmo tamen innititur scipioni hæc argumentatio, quæ non
unimodo tantum sed pluribus impingit. Nostram enim explicationem
præsupposita 1. responderemus argumentum non esse contra nos, quo ipso
Fallacia Ignorantionis Eleuchi (de qua Stagirita *l. Elench. Sophist. c. 5*)
committitur. Aliud enim est concreta esse disparata, aliud concreta
disparata prædicari ut disparata.

ta. Recognoscat enim *Meisnerus* ea quæ in *Phil. Sobr. sect. 1. q. 9. f. 288.* scripta sunt & ipse argumentum solidè refutabit. Dicit enim Theologum & Philosophum non esse disparata E. quædam disparata non prædicabuntur ut disparata, aut quædam concreta disparata, quorum abstracta tamen disparata, non erunt disparata.

42. Deinde & vitium in forma hæc occurrit. Quatuor enim termini expressè sunt positi: alia enim abstractorum à concretis est distinctio, quam Major vult; alia autem eorundem disparitas vel quod disparata sunt, quam Minor ponit.

43. Præterea Major infirmo stat talo si ita formabitur ut ad Minorem quadret: Quicquid dicitur de abstractis, idem dicitur de concretis. Atqui de abstractis dicitur quod sint disparata Ergò & de concretis. Nem de abstractis dicitur quod sint abstracta, formæ concretorum, item priora concretis, quæ de concretis velle dicere error est. Hinc quædam abstracta, ipsis etiam testibus quos jam refellimus, de seinvicem prædicari nequeunt, quorum tamen concreta optimè conjunguntur.

44. Neq; inde abstracti & concreti eadem essentia & identitas est. Quæ enim differunt realiter, illorum non est una essentia & identitas. Atqui quædam abstracta & concreta imprimis Physica ita sese habere patebit. Concreta enim Physica duo includunt: 1. formam per se sumtam v. g. albedinem. 2. subjectum, v. g. lac ut concretum ex horum duorum coalitione fiat, testibus *Connimb. in Antep. c. 1. in explic. text.* Atqui quoddam abstractum Physicum, secundum rem non includit tale subjectum. E. quoddam concretum Physicum reipsa plus includit, quàm abstractum & per consequens quoddam concretum Physicum ab abstracto differt realiter, ut includens ab incluso, quæ de distinctione *Franciscus Suarez Disp. 7. s. 1. n. 25. & Disp. 36. sect. 3. agit.*

45. Non deniq; modo significationis sed ipsa significatione differre §. 40. 42. suadet. Nam abstractum formam nudè significat, concretum autem formam subjecto unitam, quæ non eadem significatio est.

46. Alterum quod objicit est hoc: Si dantur duæ species

L 3

oppo.

oppositæ quæ possunt prædicari, etiam disparata verè prædicari poterunt. Atqui quasdam species verè prædicari ex Theologorum scriptis & ipsis sacris monumentis videre est. Ergò &c. Major probatur quia disparata sunt duæ species oppositæ. Hinc disparata dicuntur quasi disseparata ut ἐπεσείδη ἡ εἶσι, inquit Damascenus c. 37. & 48. *Dialect. ὅσα Διαφέρουσι τῷ λόγῳ τῷ ὁσίως.*

47. Verùm i Minor præponit quasi Deus & h mo sint duæ species. Atqui & Meisnerus p m. Deo λόγῳ τῷ ὁσίως & speciei notionem attribuere velle, impium & summè blasphemum sect. 4. q. 1. f. 155. iudicat. Deum enim Individuum esse, nemo ignorat. Ponamus etiam τὰ ἐπεσείδη rectè exposita à Damasceno quem sequi videtur Mendoza qui §. 2. *Disp. 5. Log.* specie differre vocans, quæ habent conceptus ultimos essentialis completos dissimiles, adhuc aliud sequitur quod Meisnero absurdissimum est, sc: in Deum genus cadere. Si enim Deus ratione alterius conceptus specie differre potest, nihil restat, cur Deo non competat genus. Spiritus enim de Deo & Angelo v. g. tanquam de pluribus & quidem in quid dici, non potest negari. Jam nulla ratio est si Deus ratione hominis specie differre dicitur, ut non etiam ratione Angeli specie differre dici possit. Nihil ergò ulterius restaret. Genus enim est quod de pluribus specie differentibus in quid prædicatur.

48. Keckermanni 2. autoritas nobis tanti non est, ut ipsum aliis & quidem doctioribus & antiquioribus Logicis præferamus. Sexcenta enim absurda in ipsius systemate ab aliis annotata sunt. Neq; Meisnerus ipse Keckermannum hoc loco errasse diffitebitur. Nam si ea quæ specie different vel ratione concretorum disparata propriè dicta constituerent, Philosophus etiam & Theologus essent disparata, quod Meisnerus tamen f. 287. negat. Et certè si Keckermannus voluerit disparata ita definienda esse, majori errore fuit obrutus. Nam quæ genere differunt, etiam disparata sunt v. g. substantia & accidens. Atqui quæ hoc modo genere differunt, non sunt species oppositæ Ergò quædam disparata non sunt species oppositæ.

49. Procul dubio autem Keckermannus indefinitè locutus fuit

fuit & quidem de specie distinctis subjectum commune excludentibus. Ex concretis enim specie distinctis ipse disparata sine contradictione non inferret. Expressa enim ipsius l. 3. Syst. Theol. c. 2. n. 3. f. 318. est thesis: *Esi verò, inquit, homo & Deus, absolute considerata disparata sint; tamen quatenus sunt partes unius totius quod constituunt non amplius pro disparatis, sed pro comparatis & concurrentibus haberi debent.*

50. Ultimum argumentum §. 57. part. 1. exhibitum insolubile & nodo Gordio perplexus auctores vulgò indicant. Ego Alexandri gladio non opus hinc esse autumo, fulgura enim è pelvi sunt. Nam quænam est consequentia. Nullum potest reperiri exemplum, in quo duæ substantiæ disparatæ (transcant enim hæc) vocabulis Synonymicis vel substantivis expressè de seinvicem enunciarentur. Ergò non est prædicatio accidentalis. Eadem ego consequentiã uterer ut concluderem hanc Enunciationem, *DEUS est homo*, non esse Enunciationem eamq; affirmativam, simplicem, singularem (ut opponitur Univ. Part.) puram. Atqui hoc dicere & illis ridiculum est contra quos disputamus?

51. Neq; obstat quod pauca sint exempla. Nam soepè unicũ est exemplum specialibus conditionibus affectum, quo tamen non obstante termini manet Universalitas. Sic Metaphysici procul dubio rectè docent quod Deus sit causa Efficiens omnium Entium positivorum, creatorum & factorum, ut Johannes etiam dicat, *Omnia à λόγῳ facta esse quæ facta sunt cap. 1.* Unũ tamen exemplum est causæ Efficientis quod sit independens.

52. Si igitur specialis conditio rerũ & notionum primum infringeret, Universalitatem notionum secundarum, Deum neq; possem dicere subjectum hujus prædicationis, *Deus est spiritus*, cum non eo modo se habeat, ac quando dico, *Scarabæus est animal.* Deus enim Creator & infinitus est; Scarabæus verò Creatura.

53. Non ergò mirum est quod ejusmodi exemplum non reperiatur, Unus enim tantum Dominus Jesus Christus, per quem omnia 1. Cor. 8, 6. Unus est Christus, qui pro nobis mortuus est
(anima

2. Cor. 5, 14. Unus est Mediator Dei & hominum homo Jesus
Christus 1. Tim. 2, 5.

54. Neq; ad terminos substantiales confugiendum est. Obscurum enim est quid per terminos substantiales intelligat. Si n. id intenderit quod nullus terminus substantiam denotans possit prædicari paronymicè & accidentaliter, duplici jure potest refutari Nam nimatum, ligneum, aureum sunt termini quæ substantias denotant, (anima enim lignum, aurum in substantiarum numero reperiri extra controversiam est) qui tamen accidentaliter & paronymicè dicuntur, ut *corpus est animatum, poculum est aureum, mensa est lignea*. Videatur Vatzquetz l. c. Si verò id volunt, quod paronyma latè sumpta & accidentaliter prædicata, non possint esse termini absoluti, hoc itidem negatur.

55. Et ut non adducamus ejusmodi exempla in quibus oblinguæ peculiarem indolem termini substantiales & absoluti sæpè pro connatativis & per modum adjacentis significantibus ponuntur, quemadmodum Flacius, Piscator, Beza, 2. Cor. 5, 21 ἀμαρτίας pro ἀμαρτολόῳ (quamvis Mercerus cum aliis hellerismum hinc agnoscat & ἀμαρτίας sensu LXX. Interp. pro hostia pro peccatis positam judicet) existimant, alii etiam id ex Rom. 2, 26. & c. 3, 2. ubi gentes præputium & Judæi περιτομή Gal. 2, 9. vocantur, nobis autem ex Eph. 5, 8. est certissimum, ubi σκῶτῶ pro ἰσχυροσμίῳ ponitur uti habet doctissimus Glasius in Philol. sacra; illud saltem h. l. considerandū volumus quod homo de animali v.g. animal est homo, prædicetur (sit enim syllogismus; Omne rationale est homo. Quoddam animal est rationale. E. Q. animal est homo) & quidem accidentaliter & denominativè vocibus latè sumptis; hominem tamen esse terminum absolutum non negant illi contra quos disputamus.

56. Homo non est synonymum ratione Dei uti pars. 3. §. 49. demonstrat. Nulla consequentia deniq; est propositio hæc vocatur personalis E, non accidentalis. Non enim sunt opposita sed subordinata, non aliter ac bene dico. Hæc prædicatio est personalis, *Deus est homo*, quæ tamen etiam affirmativa: ita & neq; hoc absur-

absurdè venit. Est prædicatio Personalis & tamen etiam accidentalis. Est prædicatio inusitatissima & tamen accidentalis. Est mystica & tamen accidentalis. Personale enim, Inusitatum, mysticum concernit specialem conditionem rei quæ non excludit notiones secundas Logicas.

57. Reliqua argumenta § 58. p. 1. relata etiam breviter attingenda sunt. Ad Respondeo 1. per instantiam & subsumo 1. etiam illum loquendi modum, quo Meisnerus in Anthropologia statuit, quod peccatum originis sit Ens positivum ἐν πλάτῃ & orthodoxis Theologis ante Meisnerum & Formulæ Concordiæ esse incognitum, item quod Virtutes non definiendæ sint per mediocritatem à recta ratione definitam, uti tract. de Summo Bono in Coron. quest. ult. f. 380. quod Theologia sit habitus practicus Θεός δὲ Θεός, uti part. 3. Phil. Sobr. habet, Quemadmodum itaq; ille ab hisce non abstinuit, quæ itaq; optimo Grauero hoc vitio vertit? 2. Theologis orthodoxis sententia Graueri non fuit incognita. Nam & Theologi Tübingenses Theologi sunt, qui tamen ante Grauerum non tantummodo approbarunt sed etiam suum calculum nostræ sententiæ expressè adjecerunt, uti part. 1. § 49. vidimus. 3. Quod autem Formula Concordia non habeat, non mirum est. Ipsi enim non fuit propositum de controversiis Logicis sed Theologicis ibi agere. Hæc 2. controversia Logica est, de qua è Logicorum libris judicare, discendum est. Quod si Theologi hac de re loquuntur, habitu Logicæ freti id faciunt.

58. Neq; inconstantia 2. est ab aliis asserta propugnare, multò minus id Calvinianis & Pontificiis latibula suppeditat, cum solidè Pontificiorum & Calvinianorum thesin destruat, uti vidimus part. 3.

59. Quemadmodum etiam rationi lata porta non extenditur quando dico, *Deus est homo*, est prædicatio affirmativa quod modo prædicandi Logico congrua sit; ita neq; idem absurdum sequitur, si quis accidentalem propositionem sensu Graueri dixerit.

60. Ista 4. loquendi formula est necessaria, quæ dicat quod res est. Atqui ex definitione quam necessariò definitum sequitur,

M

proba-

probavimus prædicationem accidentalem esse sensu Graueri. Ergo
modus loquendi improbari nequit.

61. Theologi Inusitatas, Personales & Mysticas vocant,
quod de Inusitata re sit quæ Personam Christi & Mysterium con-
cernunt, quomodo absit ut hunc loquendi modum improbemus,
sed an ideo in Logico iudicio formali debeat negari, quod non sint
per accidens vel accidentales, nego.

62. Ita ergo argumentor: Quæcumq; assertio est verà ab
illa non debemus abstinere. 2. neq; incommoda est. 3. neq; rationi
latiorem ac par est pandit viam sed 4. est necessaria. Atqui asser-
tio Graueri est vera, uti ad oculum demonstravimus in thesibus, ut
qui imposterum Grauero contradicere velit, Grauerum & termi-
nos non intelligere, existimem. Ergo. Consequentia nota est.
Nam verum, ubicumq; fuerit, afferendum & propugnandum est.
Veritas enim nihil magis erubescit quam abscondi, ait *Tertullianus*
advers. Valent. Hæc ex se loquitur, conculcata resurgit, ait *Franc.*
Piccolominus grad. 5. c. 46; diu recta refulget, & multos etiam ad
assentiendum sibi compellit. Verum etiam nulla incommoda
sed commoda eaq; maxima post se trahit. Labium enim veritatis
firmum manet in perpetuum *Proverb. 12, 9.* Unde etiam hujus
splendor, uti habet *Scaliger l. 2. de re Poetica circa finem:* quovis no-
mine charior habendus est. Cum necessitate quadam etiam verum
combinatur. Hujus enim potentia, authore *Cicer: in Vatin.* semper
tanta fuit, ut nullius machinis aut cujusquam hominis ingenio aut
arte subventi possit, quæ, licet in causa patronum aut defensorem
nullum inveniat, se per se ipsam defendat; à cujus proinde parti-
bus qui stetit, nunquam loco pulsus tulit repulsam.

63. Alia argumenta nihil aliud concludunt, quam quod ho-
mo non sit Paronymum in stricta hujus vocis significatione, quam
Grauerus non intendit, quamvis & in nonnullis Aristarchio opus sit.
Nam in prima ratione §. 6. part. 1. posita dupliciter potest exponi
Paronyma subjectis suis solum nomen non a. definitionem tribue-
re. 1. simpliciter & absolute quasi paronyma de suis subjectis non veri-
ficentur & quoad nomen & quoad rem nomine indigitatam, quo
modo

modo falsa est Major Meisneri. Omnia enim quæ *παρωνύμως* dicuntur & quoad nomen & quoad rem de subjectis verificantur v. g. In hac *homo est doctus*, τὸ *doctum* non solum quoad nomen sed quoad rem ipsam, quæ definitione exponitur, homini competit, etiam in casu recto, doctus enim est casus rectus. Hoc modo & homo non nominaliter saltem sed realiter, & verè Deo competit. 2. *reduplicativè* quod paronyma non tribuant definitionem subjecto tanquam ejus definitionem, & hoc modo vera est major. Hoc enim univocorum est officium, quæ nomen commune habent & secundum illud nomen substantiam eandem. Inde §. 4. c. 5. l. *Categ.* Aristoteles dicit: album cum sit in subjecto nempe in corpore attribui subjecto. album enim corpus dicitur, definitio verò albi nunquam corpori attribuetur scilicet ut ὁ λόγος ἰσοκλειψίας, quæ annotatio est ipsius Stagiritæ. Hoc modo majore intellecta negamus Minorem quod Homo sit λόγος ἰσοκλειψίας scilicet Dei.

64. Neq. denominativum & denominans semper realiter & essentialiter differunt, uti §. 61. colligit. Hanc enim Prædicationem *Deus est justus*, mei præceptores publicè tanquam Paronymicam propugnarunt, τὸ justum tamen à Deo non realiter, multo minus essentialiter differt. Et hoc olim etiam docuit *Durandus l. 2 sent. dist. 2. q. 4.* cujus sunt verba sequentia. *Attributum largo potest sumi, prout attributum dicit aliquid alicui tributum, sicut ut attribuimus calorem igni, candorem nivì, & sic omnia quæ conveniunt Deo per modum cujusdam denominationis dicuntur attributa, sicut esse infinitum, immensum & sit de aliis. Hæc enim licet sint id ipsum quod divina essentia, tamen secundum rationem videntur quadam esse addita, quia denominativè dicuntur.*

65. Ita hanc prædicationem quantum est divisibile, omnes denominativas concedunt, in qua tamen denominans realiter non differt. Aliàs in paronymicis latè sumptis (quas Grauerus intelligit) hoc est falsissimum. Nam quando dico *Quoddam animal est homo est* prædicatio denominativa latè sumpta, id tamen quod hominem denominat realiter non distinguitur ab animali.

66. Falsa etiam est minor *argum. 2. §. 61.* Deus enim & homo ratione formalium significatorum & realiter & essentialiter differunt. Alia enim essentia est humanae naturae, alia divinae naturae. Miror ergò Meisnerum hæc posuisse.

67. Argumenta *tertium quartum quintum, §. 61 part. 1 & septimum* concedo de Paronymis propriè dictis, sed in *sexto* nego quod Paronyma fundentur in modo Essendi accidentali Physico. Hoc enim refutatam est *part. 2. §. 4.* *Ultimum* autem argumentum affingere aliam mentem Graüero & Scheckio videtur. Ipsi enim non dicunt, quod quomocunq; quando prædicatum est extra subjectum, prædicatio Paronymica oriatur, sed quando ita prædicatum subjecto competit, ut extra ejus essentiam reperiat, quæ observatio rotundis verbis apud Johannem Sanchietz extat. Atqui neq; ferrum igni competit neq; contra. Miror itaq; *doctum meum Hornejum n. 39.* hoc argumentum quoq; urfisse. Hæc enim propositio Petrus est albedo falsa est. Atqui prædicari verum includit *ex c. 22. l. 2. post.*

68. Quod Bonaventura Horneji sententiæ faveat, ex verbis à Hornejo adductis planum est. *Ideo enim, ait l. 3. sent. dist. 7. a. 1. q. 1., Homo prædicatur de Deo, qui unitur ei in unitate Personæ, & quemadmodum hæc unio est singularis, non est mirum si singularem modum exigit prædicandi. Et per hoc patet illud quod ultimo querebatur, quia talis prædicatio non reducit ad modos prædicandi consuetos. Verùm ejus autoritatem tanti non facimus ut à veritate abeamus. Bonaventuræ enim opponimus Thomam, Capreolum, Cajetanum, & alios. Ejus rationes part. 2. explosæ sunt.*

69. Scotus etiam unionem naturarum nec essentialem nec accidentalem dicendam autumat, sed id, quod Hornejus credit ipsum concludere, non vult. Expressè enim vocat propositionem per accidens Logicè loquendo, quæ nostra est sententia, uti habetur §. 43. & 44. *nostræ part. 1.* Aliud enim est unionem aliquam ex parte rei non esse essentialem, nec accidentalem sed substantialem; aliud verò quæ uniuntur Personaliter, non prædicari per accidens.

70. Neq;

70. Neq; *Gabriel Biel* parrocinator *Hornejo*. Ipse enim rotundè cum *Grauer* per accidentales sive per accidens pugnat. In loco autem ab *Hornejo* citato edisserit, hominem & Deum non esse disparata sumptu pro iis quæ per potentiam naturæ uniri possunt.

71. *Fonsæca* loco notato infert, hanc *DEUS est homo* non spectare ad directas & quinque prædisabilia *Porphyrii*. Atqui & hoc nos non negamus.

72. Hominem non paronymicè aut denominativè propriè prædicari ambabus largimur manibus. *Scheckium* tamen rigorem vocis observasse non adducor ut credam, multò minus quod *Scheckii* opinio Nestorianismum foveat. Nestorius enim, quod ex *Evagr. lib. Scholast. Hist. c. 2.* & *Cyrillo* docet *D. Casparus Brochmannus Theologus* ab omnia solida eruditione commendatissimus, meorum studiorum Promotor summus & *Evergeta* filiali observantia ætatem colendus *art. de Christo Ἰαυδῶνα cap. 8. q. 10. fol. 266.* Unionem naturarum in Christo somniavit non ἑνωστικῶν sed ἡνωστικῶν, quæ esset sine naturarum & proprietatum communicatione. Atqui hoc ex nostra sententia in æternum non sequitur. Videatur hac de re *Grauer. l. c. f. 90.*

73. *Scotus, Occam, Gabriel* eandem quam nos exposuimus propugnant sententiam. De *Scoti* mente *part. 1.* egimus. *Occamius* eatenus à nostris partibus stare intelligitur, si ejus Epitomatores *Bielei* adduxerimus, cujus *l. c. dub. 4.* hæc objectio: *Omnis terminus predicabilis de alio incomplexus habet rationem alicujus predicabilis.* Atqui homo neq; est genus, neq; species & c. *Dei. E.*, cui satis facit & respondet, verū esse (quod scilicet in majori habetur de termino predicabili de alio directe.) Nam homo, inquit, prædicatur de termino album, Alemannus, Italus, & tamen neq; genus neq; species, quia absolutum non genus est nec species denominativi, nec est differentia, propriam & accidens cum sit terminus absolutus.

74. Contingenter posse nominari neq; nos inficiamur, eo tamen sensu quo Logici *Tò* contingens sumunt. Quod si enim quis hęc aliam acceptionem veller urgere, ille mentem Logicorum vel non perciperet vel perverteret.

75. Ad 1. argumentum §. 64. dico, si prædicari in quale strictè Hornejus sumferit, ipsius major facilè ab ipso Porphyrio rejicietur. Dico si quis strictè quale sumere voluerit, uti quidem facit Hornejus qui existimat prædicari in quale esse aptè respondere quærenti qualis res sit. Nam hac ratione non omnia accidentia prædicantur in quale. Quando enim dico, Cicero est in curia, vinum est in cantharo, Paulus vapulat, Terentia amat, sunt prædicationes accidentales, quærentibus tamen Qualis Cicero, Paulus, Terentia sint, non aptè respondetur, quod Cicero sit in curia, Terentia amet &c. Hanc observationem habet ipse Porphyrius in Isagoge c. 11. §. 5. Genera, inquit, in quæ sub se sunt, attribuuntur, in quaestione quid est: accidentia vero in quaestione quale quid est. ἢ πῶς ἔχον ἔργον id est aut quomodo se habeat unumquodq;. Interrogatus enim quid ille est corvus, dices esse nigrum: aut quomodo se habet Socrates, dices eum agrotare aut valere.

76. Falsum 2. est hanc prædicationem esse in quid. Audiamus enim ipsum Hornejum q. 11. n. 6. f. 508. rem hanc ita explicantem: *Requiruntur, inquit, ad prædicationem in quid duo, uti Conimbr. art. 2. & Toletus q. 4. (addatur Antonius Ruvio in Prædicam. c. 2. q. 6. nec non Trombeta art. 2. Formal.) notant. Primò ut sit vel essentia vel pars essentia rei. 2. ut dicatur ad modum nature absolute (quod tamen non semper usu venit, uti rectius habet Ruvio l.c. imò ipse Hornejus p. 1. l. 2. q. 6. n. 7. si enim subjectum fuerit connotativum non obstat quo minus etiam prædicatum in quid tale possit esse v, g. album est coloratum) seu ut aliquid subsistens non connotativè vel ad modum adjacentis. Atqui prima conditio hinc deficit, homo enim ratione formalis conceptus & significati non est de essentia, vel essentia Dei voce eodem modo sumpta, sicuti part. 3. vidimus, quod concedere ipse Hornejus debet. Nulla enim contingens prædicatio prædicatur in quid, prædicatio enim in quid est necessaria, & contingens ad essentiam non spectat. Atqui hæc Enunciatio homo est Deus contingens est, uti habet Hornejus, E.*

77. Hornejus 3. confundit diversissimas Enunciations, *Christus est homo & Deus est homo, cum de posteriori nos tantummodo*

modo loquamur. Scotus quidem l. c. existimat eodem modo se illam ac hanc habere, sed rectè refutatur tum à Capreolo l. c. tum & quidem sufficientissimè à Varzquetz Disp. 68. art. 2. c. 3. ex Marsilio Ficino. qui hanc *Christus est homo*, libenter essentialem concedunt, cum quibus & nos facimus.

78. In 2. argumento Horneus majorè quidem tanquã concessũ posuit, quam tamen nos negamus. In 3. concedimus hunc hominem sub sua formali significatione, comparatum ad hominem prædicationem in quid efficere, non tamen quicumq; terminus ex parte rei singularem hominem poscens, hoc modo prædicatur. Si enim dicerem, *architectus existens est homo, actu adificans est homo*, tunc subjecta poscunt quidem ex parte rei singularem hominem, de quo tamen materialiter ita sumpto prædicata non dicuntur in quid. Prædicatio enim in quid formalia signifiata attendit, ut prædicatum sit de essentia subjecti, eodemq; modo quo subjectum significet. Atqui prius requisitum hoc loco deficere §. 76. diximus.

79. Neq; si accidentaliter prædicatur homo de Deo, periculum est ut Christus exinde unione accidentali naturam nostram sibi copulasse videatur. Nam aliud est prædicari accidentaliter, aliud unione accidentali Physica res in subjecto & prædicato latentes uniri. Nam *corpus est animatum* accidentaliter dicitur, cum tamen anima & corpus essentialiter uniantur Physicè. Vide part. 2.

§ 4.

80. An assumptiva deniq; prædicata hæc possent dici sensu *Fonsæ* de eo hac vice non disputamus. Illud tantummodo contra *Fonsæ* & Horn: urgemus, non opus esse ut assumptiva prædicabilia constituentur, cum & nos concedamus *animal, homo, ratiõ* Dei in nostra Enunciatione non esse stricto sensu Prædicabilia.

81. Schillingio hoc Grauerianum in tract. de simpl. veritat. repono responsum: *Cum indocto & perverso calumniatore, qualis superiori vere in Saxonia (Schillingius scilicet) prodiit, vixari nolo, quam ne verbulo quidem dignabor. Mercator enim qui foedas suas exten-*

extendere vult merces non responsione sed fastibus est dignus, Ego autē
aliās optimi Graueri præceptoris mei honorandi manes venerari
nunquam definam, cuius etiam gratiā dixi, quæcunq; dixi.

82. Ignoscite ergò ii qui me liberius philosophatum fuisse
arbitramini. Fateor enim me non esse ex illorum numero, qui scē-
næ magis quàm ut veritatem cognitam propugnent, subservire di-
dicerunt; neq; genius meus id permittit, ut in aliena jurem verba.
Inæstimabilis res libertas est, quam esse iudicii animam qui credi-
derit & sententiæ suæ adscribat meam. Quod si etiam non omnia
in medium allata Delphica fuerint, eò facilius veniam me impe-
traturum confido, quo propius labi & cespitare ab hominum inge-
niis abest. Nam inter cœtera mortalitatis incommoda & hoc est
caligo mentium, ait *Seneca l. 2. de ira cap. 9.* Nemo enim tam
paratus erit ad monendum, quam ego ad
corrigendum.

FINIS.

